

1	JOHDANTO	1
1.1	Tutkimuksen taustaa	1
1.2	Tutkimusongelma, tavoitteet ja rajaukset	3
1.3	Tutkimusmenetelmät ja keskeinen lähdeaineisto	5
1.4	Tutkimuksen rakenne	7
2	SIJOITTAJIEN TARPEET VS. JULKINEN RAPORTOINTI	9
2.1	Sijoittajien tarpeet	9
2.2	Sijoittajaviestintä	14
2.3	Yritysten taloudellinen raportointi	21
2.3.1	Säännöllinen ja jatkuva tiedonantovelvollisuus	23
2.3.2	IFRS-raportointi	26
2.4	Yhteenveto	30
3	OSAVUOSIKATSAUS	32
3.1	Suomalaiset säännökset	33
3.1.1	Osavuositarkastuksen laatiminen ja julkistaminen	35
3.1.2	Osavuositarkastuksen sisältö	35
3.2	IFRS-osavuositarkastus	38
3.2.1	Osavuositarkastuksen sisältö	40
3.2.2	Osavuositarkastuksen laadintaperiaatteet	42
3.2.3	Liitetiedot	44
3.3	IFRS-standardien vaikutus osavuositarkastuksen sisältöön	52
3.4	IFRS-osavuositarkastuksen liitetiedot yrityksissä	56
4	CASE: LAROX	63
4.1	Taustaa yrityksestä	63
4.2	Yrityksen sijoittajaviestintä	64
4.3	Siirtyminen IFRS-raportointiin	67
4.4	Yrityksen osavuositarkastus tammi-maaliskuu 2005	70
4.5	Osavuositarkastus sijoittajille	73
5	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	76
	LÄHDELUETTELO	79

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen taustaa

Kansainvälisten pääomamarkkinoiden tehokkaan toiminnan edellytyksenä on uskottavuus ja sitä kautta tilinpäätösten ja muun talousraportoinnin läpinäkyvyys ja vertailtavuus. Yhtenäiset kansainväliset tilinpäätökset ja muut talousraportit taataan valvonnan ja tarkkailun lisäksi yhtenäisillä kansainvälisillä tilinpäätösperiaatteilla ja -standardeilla.

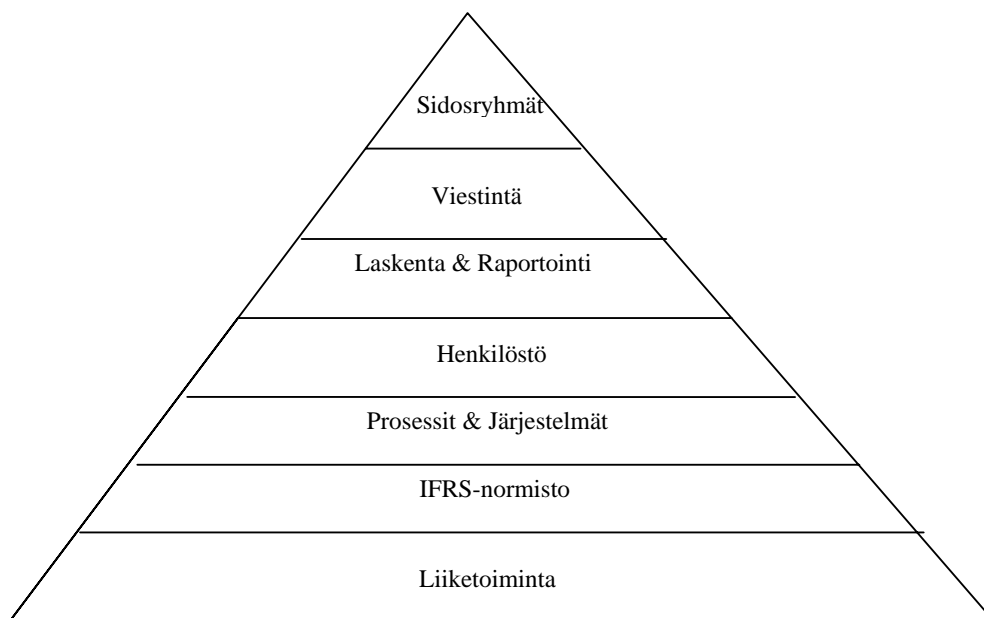
Euroopan unionin asetus nro 1606/2002 määrää jäsenalueidensa yritysten, joiden liikkeeseen laskemia arvopapereita on julkisen kaupankäynnin kohteena julkisilla säännellyillä markkinoilla, laatimaan konsernitilinpäätöksensä IFRS-standardien (International Financial Reporting Standards) mukaisesti vuodesta 2005 alkaen. Eurooppalaisten pääomamarkkinoiden yhdentyminen on alkanut Euroopan Unionin ja yhteisen valuutan myötä, yhtenevät tilinpäätösstandardit mahdollistavat pääomamarkkinoiden entistä läpinäkyvämmän toiminnan. Yhteneväisyys on tärkeää toimittaessa kansainvälisillä arvopaperimarkkinoilla, joilla sijoittajat tarvitsevat yhtenäistä informaatiota tehdessään sijoituspäätöksiä eri maista tulevien yritysten välillä. Yhtenäinen, ajan tasalla oleva ja luotettava tilinpäätösinformaatio on tärkeää, jotta sijoittajat voivat vertailla yritysten kykyä kerryttää varoja ja hankkia tuottoa sijoitetulle pääomalle.

IFRS-standardit eroavat aikaisemmasta suomalaisesta käytännöstä monella osa-alueella. Ne ovat yksityiskohtaisempia, antavat vähemmän vaihtoehtoja ja vaativat useiden tase-erien arvostamista käypään arvoon. Standardit myös lisäävät läpinäkyvyyttä yritysten taloudelliseen raportointiin, mikä taataan aiempaa laajemmalla ja avoimella liitetietoinformaatiolla. (KPMG 2003, s.11-12)

Laajemmat liitetiedot takaavat yrityksen sidosryhmille aikaisempaa enemmän tietoa yrityksen toiminnasta, riskeistä, vastuista ja

sitoumuksista, kuten myös johdon näkemyksistä ja tulevaisuuden suunnitelmista. (Torniainen & Riihimäki 2004, s. 33) Uusia liitetietoja ovat mm. yrityskauppoja ja omaisuuserien arvonalentumistestauksia sekä kirjattuja arvonalennuksia koskevat liitetietovaatimukset. IFRS-standardien mukainen tilinpäätös asettaa sijoittajan entistä parempaan asemaan tilinpäätösinformaation käyttäjänä, suomalainen tilinpäätöslainsäädäntö pitää velkojien suojaa tärkeimpänä näkökulmana. Myös yrityksen johto joutuu IFRS-standardien johdosta ennustamaan tulevaisuutta julkisesti ja ottamaan enemmän vastuuta yrityksen tulevaisuuden näkymistä.

Kuvio 1 kuvaa IFRS-normiston asemaa yrityksen taloudellisessa viestinnässä. Kaiken perustana on liiketoiminta, jota pyritään jäsentelemään IFRS-normistolla. Normisto vaikuttaa prosesseihin ja järjestelmiin, sitä kautta henkilöstöön ja lopulta laskennan ja raportoinnin kautta yrityksestä lähtevään viestintään sidosryhmille.

Kuvio 1. IFRS ja viestintä (Kuusisto 2004)

Oikea-aikainen ja luotettava osavuosisraportointi parantaa osaltaan yrityksen sijoittajien ja muiden sidosryhmien tietotarpeita yrityksen tuloksista ja rahavirroista sekä taloudellisesta tilasta ja maksuvalmiudesta. (IFRS-standardit 2004, s. 1371) Aikaisempina vuosikymmeninä yrityksissä ei tiedotettu tuloksista samanlaisella avoimuudella kuin nykyisin. Vasta 80-luvun puolivälin jälkeen yritysten raportointi yleistyi ja tulos julkistettiin kerran vuodessa virallisesti vuosikertomuksissa. Nykyisin listattujen yritysten on julkaistava osavuosisraportuksensa jo lainsäädännön nojalla kolmen kuukauden välein, eli neljä kertaa vuodessa. (Hirvonen et al. 2003, s. 48)

Valtaosa julkisesti noteeratuista suomalaisista yrityksistä julkaisee ensimmäisen IFRS-standardien mukaisen tilinpäätöksen vuodelta 2005 ja näin ollen ensimmäisen osavuosisraportuksensa kuluvan vuoden keväällä. Myös lappeenrantalaisessa Larox Oyj:ssä julkistettiin ensimmäinen IFRS-standardien mukainen neljännesvuositainen osavuosisraportus huhtikuussa 2005. IFRS:n mukaisen liitetiedot teettivät yritykselle paljon työtä mm. laajuutensa johdosta. Suomalainen tilinpäätöskäytäntö on esimerkiksi vaatinut vain vähän liitetietoja yrityskauppojen osalta. Tässä tutkimuksessa keskitytään osavuosisraportuksen vaatimukseen sekä sen hyötyyn sijoittajille. Erityisesti pyritään selvittämään osavuosisraportuksen liitetietojen laajuutta ja määrää.

1.2 Tutkimusongelma, tavoitteet ja rajaukset

Tutkimuksen aiheena on selvittää millaisia liitetietoja tarvitaan IFRS-standardien mukaiseen osavuosisraportukseen.

Tutkimuksen pääongelma on:

- Mikä on osavuosisraportuksen liitetietojen merkitys yrityksen taloudellisessa viestinnässä?

Päätavoitteena tutkimuksessa on tutkia osavuositiedot ja sen liitetietojen merkitystä sijoittajaviestinnässä. Tavoite on selvittää mitä liitetiedot merkitsevät sijoittajille ja ajavatko ne tilinpäätösten harmonisoinnin ajamaa läpinäkyvyyden tavoitetta.

Päätavoitteen saavuttamiseksi tutkimuksessa on ratkaistava myös joukko alaongelmia, joista teoreettisia ovat:

- Mitä tietoa sijoittajat tarvitsevat yrityksen taloudellisesta raportoinnista, erityisesti osavuositiedotuksesta?
- Millaista tietoa yritykset julkistavat, erityisesti osavuositiedotuksessa?
- Mitkä normistot ohjaavat yritysten osavuositiedotusten julkistamista?
- Millainen on IFRS-standardien mukainen osavuositiedotus liitetietoineen?
- Mitä erityisiä seikkoja liittyy yrityksen ensimmäiseen IFRS-osavuositiedotukseen?

Tässä tutkimuksessa tutkitaan kansainvälinen tilinpäätösnormisto IFRS:n määrittelemää osavuositiedotusta liitetietoineen. Tavoitteena on tutkia osavuositiedotuksen tarkoitusta, sisältöä ja merkitystä yrityksen taloudellisessa raportoinnissa. Teoriaosassa pyritään luomaan kattava kuva sijoittajien informaatiotarpeesta ja siitä kuinka heidän tarvitsemansa tieto on saatavissa osavuositiedotuksesta ja sen liitetiedoista. Tärkeässä osassa ovat siis sijoittajat tilinpäätösinformaation käyttäjänä. IFRS-normiston lisäksi perehdytään osavuositiedotusta sääteleviin muihin normistoihin, kuten arvopaperimarkkinalain toiseen lukuun ja Helsingin Arvopaperipörssin sääntöihin. Työssä tarkastellaan vain Helsingin Arvopaperipörssissä noteerattuja yrityksiä koskevia normeja, erityisesti keskitytään päälistalla noteerattuihin yrityksiin vaikuttaviin normeihin. Case-yritys on vielä tällä hetkellä noteerattuna Helsingin

Arvopaperipörssin I-listalla, mutta koska tavoitteena yrityksellä on päälistalla noteeraus, on tarpeen esitellä normeja päälistan kannalta.

Empiiriset alaongelmat:

- Millaiset ovat case-yrityksen osavuositarkastus ja liitetiedot?
- Kuinka hyvin case-yrityksen osavuositarkastus ja liitetiedot vastaavat teoriaosassa käsitellyjä sijoittajien tarpeita sekä lisäävät läpinäkyvyyttä ja yrityksestä annettua tietoa?

Kvalitatiivisessa empiirisessä osassa tutkitaan case-yrityksen sijoittajaviestintää ja osavuositarkastusta. Tarkastelukohteena on suomalainen pörssiyritys Larox. Tavoitteena on selvittää millainen on IFRS:n sekä muiden osavuositarkastusta säätelevien normien mukainen osavuositarkastus liitetietoineen.

1.3 Tutkimusmenetelmät ja keskeinen lähdeaineisto

Tutkimus on luonteeltaan kuvaileva eli deskriptiivinen. Tarkoituksena on kuvata osavuositarkastusta ja sijoittajaviestintää. Normatiivisessa case - tutkimuksessa pyritään vertaamaan case-yrityksen liitetietoja kansainvälisiin tilinpäätösnormeihin sekä sijoittajien tarpeeseen.

Erilaisia IFRS-standardeja käsittelevien teosten määrä on suuri. Yleisesti kirjallisuudessa esitellään standardit ja niiden vaikutukset kansallisiin tilinpäätöksiin. Suomalaisia teoksia ovat kirjoittaneet mm. Leppiniemi, Troberg sekä Rätty ja Virkkunen. Leppiniemi käsittelee kirjassaan IFRS-standardien lisäksi tulkintaohjeita, standardien tavoitteita ja vaikutuksia. Troberg esittää standardit ja niiden vaikutukset selkeästi ja ymmärrettävästi. Rätty ja Virkkusen teos käsittelee standardit, niiden käytön sekä vertailun suomalaiseen että yhdysvaltalaiseen US GAAP-normistoon. Näin ollen IFRS-normistoa on paljon esitelty, mutta sijoittajien näkökulma on jäänyt vähemmälle huomiolle. Normiston yksiselitteinen

tavoite on kuitenkin parantaa sijoittajan näkökulmaa (Gorshelnik & Hyöty 2004, s. 1).

Tutkimuksen lähdekirjallisuutena käytetään tutkimuksia ja artikkeleja IFRS-standardeista ja sijoittajaviestinnästä. Empiirisen osan liitetietojen analysoinnissa tärkeimmässä osassa ovat voimassa olevat IFRS-standardit sekä yrityksestä saatava aineisto. Sijoittajan tarpeista ja sijoittajaviestinnästä pyritään saamaan kattava kuva alan kirjallisuuden ja artikkeleiden avulla. Suomalaisista tutkijoista sijoittajaviestintää ovat tutkineet Tuominen Turun kauppakorkeakoulussa sekä Kariola et al. kirjassaan *Yritys sijoittajamarkkinoilla*. Tutkimuksessa pyritään myös hyödyntämään tutkimuksia Yhdysvalloista sekä muualta Euroopasta, kuten Marcus ja Wallace (1997), Marston (1996), Marston ja Starker (2001) sekä Dolphin (2004).

Yrityksestä aineisto kerätään osallistuvalla havainnoinnilla IFRS-projektiryhmän kokouksissa sekä keskustelemalla yrityksen controllerin ja muiden osavuositarkastuksen tekoon osallistuvien henkilöiden kanssa. (Metsämuuronen 2001, s. 44) Sijoittajaviestintää pyritään ymmärtämään keskustelemalla sijoittajaviestinnästä vastaavien henkilöiden kanssa sekä paneutumalla yrityksen sijoittajaviestinnän periaatteisiin. Tämän lisäksi yrityksen tietojärjestelmistä saatavia raportteja hyödynnetään osavuositarkastuksen taustojen hahmottamisessa. Yrityksessä on muodostettu erillinen IFRS-organisaatio, joka koostuu projekti- sekä valvontaryhmästä. Tarvittaessa projektiryhmä jakautuu vielä pienempiin alaryhmiin standardien vaatimusten selvittämiseksi. Valvontaryhmän tehtävä on valvoa IFRS-projektin toteutusta sekä viime kädessä tehdä päätöksiä projektia koskien. Projektiryhmän jäsenet tulevat eri yksiköistä, kuten kirjanpidosta rahoituksesta, tietotekniikasta ja viestinnästä. IFRS-asiantuntijoita käytetään projektiryhmän apuna tarvittaessa. Myös tilintarkastajat osallistuvat ryhmään toimintaan avustaen raporttien oikeellisuuden ja kattavuuden varmistamisessa. Valvontaryhmä koostuu

yrittäjien johdon ja hallituksen jäsenistä, projektiryhmän johtaja raportoi suoraan hallitukselle.

IFRS-projekti on aloitettu maaliskuussa 2003. Projektiryhmä kokoontuu säännöllisesti ja huolehtii, että kaikki IFRS-normistoon siirtymisen vaikutukset tiedostetaan ja toteutetaan yrityksessä. Projektiryhmän tehtävänä on lisäksi järjestää yrityksen sisäistä koulutusta ja seminaareja IFRS:n siirtymisen vaikutuksista. Tutkimuksen tekohetkellä projektiryhmä on keskittynyt IFRS-tiedotteen valmistelemaan sekä tulevaan osavuosisikatsaukseen.

1.4 Tutkimuksen rakenne

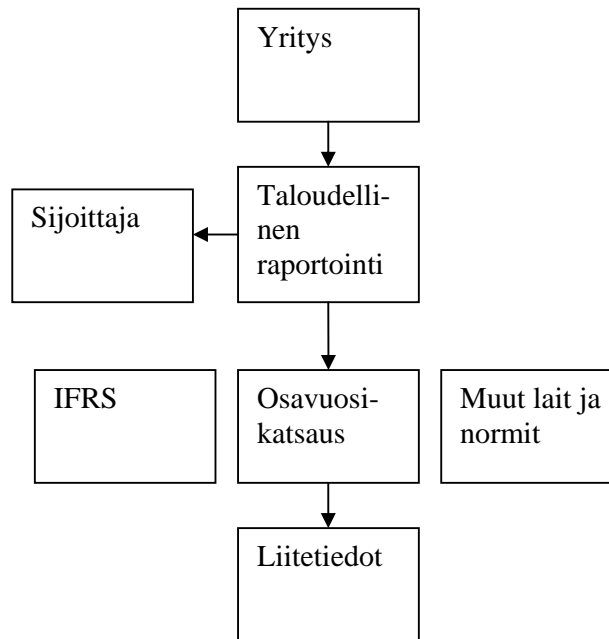
Tutkimuksen alussa on johdanto, jossa esitellään tutkimuksen taustoja, tavoitteita sekä rakennetta. Johdannon jälkeisessä kappaleessa kaksi käsitellään sijoittajien tietotarpeita sekä yritysten taloudellista raportointia. Tavoitteena on verrata sijoittajien tietotarpeita yritysten raportointiin. Kappaleessa kolme keskitytään osavuosisikatsaukseen. Tavoitteena on luoda kattava kuvaus osavuosisikatsauksen sisällöstä sekä siihen vaikuttavista normeista. Osavuosisikatsauksen sisältöä käsitellään sekä suomalaisten normien että standardin IAS 34 pohjalta. Standardi IAS 34 määrittelee IFRS:n mukaisen osavuosisikatsauksen. Samalla paneudutaan IFRS:n mukanaan tuomiin muutoksiin sekä tarkastellaan lähemmin jo IFRS-raportointiin siirtyneiden suomalaisten pörssiyritysten osavuosisikatsauksia. Tässä tarkastelussa ovat mukana Amer Yhtymä Oyj, UPM, Kone, Huhtamäki sekä Stora Enso.

Empiirisessä osassa ensimmäisenä esitellään case-yritys Larox ja paneudutaan yrityksen sijoittajaviestintään ja sen muotoihin. Tämän jälkeen käsitellään case-yrityksen osavuosisikatsausta ja liitetietojen laajuutta sekä pohditaan niiden merkitystä kyseisen yrityksen

sidosryhmille. Lopuksi esitetään tutkimuksen yhteenveto johtopäätöksineen.

Tutkimuksen osat ja rakenne on esitetty kuviossa 2. Tutkimuksessa keskitytään taloudelliseen raportointiin, sijoittajaviestintään ja osavuosikatsaukseen.

Kuvio 2. Tutkimuksen rakenne

Tutkimuksen pääpaino on osavuosikatsauksessa ja sitä ohjaavissa laeissa ja normeissa. Yritys kertoo toiminnastaan sijoittajille ja muille sidosryhmille taloudellisen raportoinnin avulla. Osavuosikatsaus on osa yrityksen taloudellista raportointia ja sitä liitetietoineen ohjaavat sekä kansainvälinen tilinpäätösnormisto IFRS että suomalaiset lait ja normit.

2 SIOITTAJIEN TARPEET VS. JULKINEN RAPORTOINTI

Markkinoilla tarvitaan tietoja yritysten taloudellisesta tilasta, toiminnasta ja tulevaisuuden näkymistä. Ilman luotettavaa tietoa pääomien allokointuminen vaikeutuu ja markkinoiden tehokkuus kärsii. Yrityksen on osattava viestiä sijoittajille toiminnastaan, tilanteestaan ja tulevaisuudestaan niin että luottamus yrityksen markkina-arvoon ja toiminnan vahvistumiseen säilyy. (Kariola et al. 2004, s. 19 - 20)

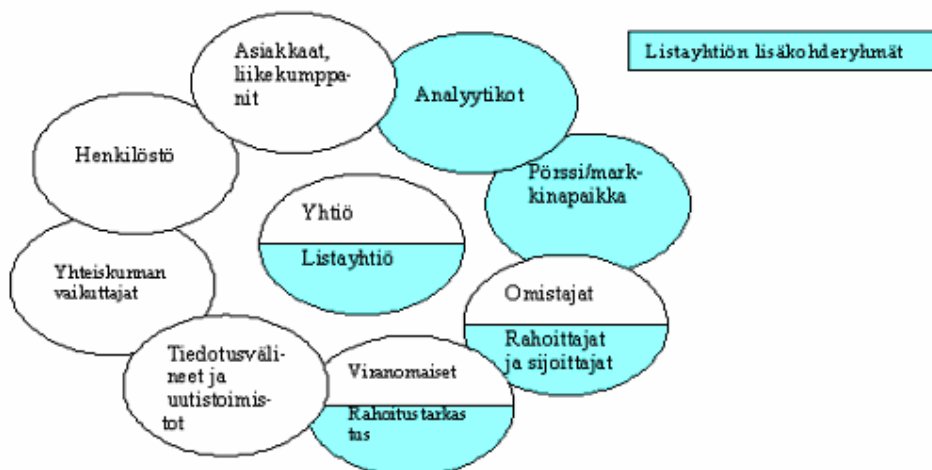
Yrityksen koko ja toiminnan luonne vaikuttavat yrityksen talousviestinnän tarpeeseen. Kohderyhmänä voivat olla niin kansainväliset kuin kansallisetkin markkinoilla toimijat. Pienen yrityksen tiedottaminen hoituu myös suullisesti, niin kauan kun henkilökuntaa on vähän ja ulkopuolisia rahoittajia ei tarvita. Kun yritys kasvaa ja laajenee, kasvaa myös sidosryhmien sekä potentiaalisten sidosryhmien joukko, jolloin tarvitaan entistä tehokkaampaa viestintää tiedon kulun takaamiseksi (Roine 2001, s. 19)

Yritysten on tiedotettava toiminnastaan, sillä tiedottaminen on lainmukaista sekä tärkeää yrityksen toiminnalle. Tiedotus sidosryhmille ja potentiaalisille sidosryhmille on tärkeää, sillä tiedotuksen avulla yritys saa sijoittajat sijoittamaan itseensä sekä pystyy antamaan luotettavan kuvan itsestään. (Roine 2001, s. 9)

2.1 Sijoittajien tarpeet

Yrityksellä on erilaisia sidosryhmiä, joiden odotukset ja tietotarpeet yrityksen toiminnasta poikkeavat toisistaan. Kaikkien yhtiöiden talousviestinnän mahdollisia kohderyhmiä ovat omistajat, henkilöstö, liikekumppanit, rahoittajat, yhteiskunnan vaikuttajat, viranomaiset sekä tiedotusvälineet. Listayhtiöillä varsinaisen talousviestinnän kohderyhmänä

ovat lisäksi sijoittajat ja rahoitustarkastus. (Roine 2001, s. 21) Kuviossa 3 on esitetty edellä mainitut listayhtiön sekä muiden yhtiöiden talousviestinnän kohderyhmät.

Kuvio 3. Talousviestinnän kohderyhmät (Roine 2001, s. 21)

Asiakkaat ja liikekumppanit haluavat tuntea yrityksen tilan, jotta he voivat arvioida yrityksen toiminnan jatkuvuutta ja siihen liittyviä riskejä. On tärkeää tietää pystyykö yritys maksamaan laskunsa ja selviytymään toimituksistaan. (Roine 2001, s. 25)

Henkilöstö on kiinnostunut yrityksen kyvystä maksaa palkkaa, mutta myös erilaisten kannustimien ja urakehityksen mahdollisuuksista. Taloudellisten tavoitteiden seuranta on tärkeää erityisesti silloin kun tulospalkkaus tai kannustuspalkkiot ovat kytketty tulokseen. Työntekijät voivat myös olla yrityksen omistajia joko suoraan tai henkilöstörahojen kautta, jolloin heitä kiinnostaa yritys myös omistajan ja sijoittajan näkökulmasta. (Roine 2001, s. 23) Henkilöstölle tiedotettaessa yrityksen tulee huomioida, että henkilöstölle on tiedotettava mahdollisimman nopeasti samat asiat kuin

muillekin sidosryhmille, mutta henkilöstö ei saa tietää enempää kuin yrityksen ulkopuolisetkaan tahot. (Mars et al. 2000, s. 103)

Poliitikot ja etujärjestöt ovat esimerkkejä yhteiskunnallisista vaikuttajista, joita tarkastellaan yhdessä viranomaisten kanssa. Yhteiskunnalliset vaikuttajat ja viranomaiset päättävät yritysten toimintaympäristöön vaikuttavista tekijöistä kuten palkkaratkaisuista, laeista, verotuksesta, yhteiskunnan tuista ja kaavoituksesta. (Roine 2001, s. 25) Viranomaiset kuten rahoitustarkastus, erilaiset ministeriöt ja EU:n markkina- ja valvontaelimet säätelevät lisäksi sijoittajamarkkinoita lakien, säännöksiä ja ohjeistuksen avulla. Rahoitustarkastus suorittaa ns. ennakoivaa valvontaa, jossa vastuu valvonnasta on valvottavalla, markkinoilla ja valvontaviranomaisilla. (Kariola et al. 2004, s. 20-41) Tällöin yrityksellä itsellään on ensisijainen vastuu toiminnastaan ja sen valvonnasta, jolloin yrityksen tulee viestinnässään huomioida viestinnän lainmukaisuus.

Media ja tiedotusvälineet eivät ole yrityksen talousviestinnän lopullinen kohderyhmä, mutta niiden merkitys tiedonvälittäjänä on merkittävä. Muille sidosryhmille on hyötyä siitä että yhtiöllä on näkyvyyttä tiedotusvälineissä, jolloin viestinnän uskottavuutta lisää uutisten käsittely julkisuudessa. (Roine 2001, s. 22) Erityisesti televisio ja sanomalehdet, internetin rinnalla, ovat tärkeässä roolissa tiedotettaessa yksityishenkilöille (Kariola et al. 2004, s. 41). Yrityksen on myös huomioitava, että media kohderyhmänä ei pelkästään välitä tietoa vaan se myös luo, muuttaa ja muokkaa sitä (Huovinen 2004, s. 156).

Markkinapaikat ovat välikäsiä tiedon saattamiseksi markkinoille ja sijoittajille (Poikolainen 1996, s. 12). Myös markkinapaikoilla, kuten Helsingin Arvopaperipörssillä, on oikeus ja vastuu antaa ohjeita noteeratuille yrityksille tiedonantovelvollisuuden täyttämiseksi.

Analyytikot toimivat markkinoilla institutionaalisten sijoittajien tiedonkerääjinä. Analyytikot pyrkivät keräämään mahdollisimman tarkkaa ja luotettavaa tietoa sijoittajien osto- ja myyntipäätösten tueksi. Heidän tehtävänä on arvioida yrityksen osakekurssia tulevaisuuden näkymien suhteen. (Mars et al. 2000, s. 98) Laajemmasta näkökulmasta analyytikot voidaan nähdä sijoittajien puhemiehenä, jotka keräävät tärkeää tietoa markkinoista ja ohjaavat yrityksiä toimimaan osakkeenomistajien etujen mukaisesti. (Kallunki et al. 2002, s. 239, Barker 1998, s. 16)

Yrityksen tärkein sidosryhmä ovat oman pääoman rahoittajat, eli sijoittajat. Sijoittajien sidosryhmään voi kuulua joukko erilaisia, erialaisen tietotaidon omaavia henkilöitä, kuten kotitalouksia, instituutioita, osake- ja velkasijoittajia sekä kotimaisia ja ulkomaalaisia sijoittajia. (Narvanmaa 2004, Kariola et al. 2004, s. 38) Erilaisilla sijoittajaryhmillä voi olla erilaisia tietotarpeita ja kiinnostuksen kohteita. Kuitenkin sekä yksityissijoittajien että suurten yhteisösijoittajien perustarpeet ovat samanlaisia, suurimmat erot sijoituksissa ovat vain lainopillisia. (Anderson 2002, s. 39) Sijoittaja tarvitsee tietoa sijoituskohteista määrittelläkseen sijoituksensa kohteen ja keston. Tehokkailla markkinoilla sijoittaja ei tarvitsisi tietoa sijoituskohteista, sillä silloin kaikki hinnanmuodostukseen vaikuttava tieto näkyisi suoraan markkinahinnoissa. Koska tehokkailla markkinoilla ei ole yli- tai alihinnoiteltuja osakkeita, ei analysoimalla olisi mahdollista tehdä muita parempia sijoituksia. Käytännössä markkinat voivat täyttää vain puolivahvan tehokkuuden ehdot, jolloin markkinat reagoivat kaikkeen julkistettuun tietoon. (Leppiniemi 2002a, s. 61-62)

Kirjassaan Saarnio et al. (2000, s. 41) esittävät tutkimustuloksen siitä, mitä amerikkalaiset institutionaaliset sijoittajat pitävät tärkeänä sijoituskohdetta valittaessa. Seuraavia asioita pidettiin tärkeänä:

- johdon kyvykkyys
- osakekohtaisen tuloksen kasvu

- tuloksen laatu
- yrityksen strategia
- hinta suhteessa muihin yrityksiin
- tuotevahvuudet
- raportoinnin laadukkuus
- kommunikointi sijoittajan kanssa
- tase
- markkinaosuus
- toimialan näkymät
- velkarahan määrä.

Johdon kyvykkyys on tärkeää, sillä johdon käsissä on yrityksen menestyminen tulevaisuudessa. Osakkeen tuotto-odotus merkitsee sijoittajille kompensatiota siitä riskistä, jonka he ottavat sijoittaessaan raha yritykseen. Kannattavan sijoituksen tuotto-odotuksen on oltava vaihtoehtoisen sijoituksen tuottoa suurempi. (Saarnio et al. 2000, s. 42-45) Koska yrityksen osakkeen hinta heijastelee osakkeen kaikkien tulevien tuottojen nykyarvoa, on sijoittajan tarpeellista kiinnittää huomiota myös yrityksen tulevaisuuteen ja strategiaan, kuten tuotteisiin, markkina-osuuksiin ja toimialanäkymiin.

Taseesta sijoittaja näkee yrityksen taloudellisen aseman, rahoitusrakenteen sekä oman ja vieraan pääoman suhteen. Jos vieraan pääoman ja pakollisten varausten osuus on yli 2/3, on tilanne huolestuttava. Varojen rakenne vaikuttaa yrityksen joustavuuteen, mitä vähemmän yrityksellä on pysyviä vastaavia, sitä joustavampi yritys on. (Leppiniemi 2002a, s. 187) Joustavuus on tarpeen, jotta yritys pystyy mukautumaan tuotantoympäristössään tapahtuviin muutoksiin.

Listasta nousee esille sijoittajien kanssa kommunikointi. Sijoittajat siis kiinnittävät huomiota siihen, kuinka yritykset huomioivat pääoman

lähteensä. Sijoittajaviestinnän avulla yritykset voivat paremmin huomioida sijoittajansa ja näin varmistaa pääoman saamisen markkinoilta.

Monet sijoittajatarpeita tutkivat tutkimukset onkin tehty nimenomaan institutionaalisten sijoittajien näkökulmasta, liekö syynä yksityissijoittajien vähyys tai hajanaisuus markkinoilla. Barker (1998) tutki markkinainformaatiota haastatteleamalla analyytikkoja, rahastojohtajia sekä yritysten talousjohtajia. Tutkimuksessa selvisi, että taloudellisella raportoinnilla on tärkeä rooli markkinoiden päätöksenteossa, vaikkakin se olisi jo aikaisemmin vaikuttanut osakekursseihin. Myöskään taloudellisen raportoinnin merkitystä tai analyytikkojen asemaa ei ymmärretä riittävästi viestinnässä tai osakkeen arvon muodostuksessa. Yritysten arvon muodostuksessa myös yritysten sijoittajilleen antamalla yksityisellä informaatiolla on luultua merkittävämpi rooli. Holland (1998) selvitti yritysten viestintää suurten institutionaalisten sijoittajiensa kanssa Iso-Britanniassa. Yksiselitteinen johtopäätös oli että yritykset viestivät institutionaalisten sijoittajiensa kanssa yksityisesti ja tulevat toimimaan näin jatkossakin. Holland toteaa, että yksityisen tiedon jakamisen ongelmasta päästään vain laajentamalla julkistettavan tilinpäätöksen vaatimuksia niin, että kaikki tiedot ovat kaikkien sijoittajien käytettävissä.

2.2 Sijoittajaviestintä

Dolphin määrittelee sijoittajaviestinnän (Investor Relations, IR) suunnitellusti ja tarkoituksenmukaisesti ylläpidetyiksi markkinointitoiminnoksi, joka tunnistaa, luo, hoitaa ja edistää sekä lyhyitä että pitkiä suhteita yrityksen ja sen sijoittajien välillä. (Dolphin 2004, s. 26) Tuomisen määritelmän mukaan sijoittajasuhteiden tarkoituksena on luoda pitkäaikaista vuorovaikutusta yrityksen sekä sen sijoittajien välille. (Tuominen 1991, s. 17) Marston määrittelee sijoittajaviestinnän osuvasti linkiksi yrityksen ja rahamarkkinoiden välille, tuottamaan informaatiota

yrityksen arvioimiseksi. (Marston 1996, s. 477) Suomessa sijoittajaviestintää kutsutaan myös sijoittajasuhteiksi.

Myös sijoitusanalyttikot ja osaltaan yritystä omistava henkilöstö sekä mahdolliset potentiaaliset sijoittajat kuuluvat sijoittajien sidosryhmään ja näin myös sijoittajaviestinnän kohderyhmään. Muut edellisen kappaleen sidosryhmistä kuuluvat yrityksen taloudellisen raportoinnin kohteeksi, mutta koska heillä ei ole suoranaista yhteyttä pääomamarkkinoille ja näin ollen yhteyttä osakevaihtoon tai kurssiin, eivät he kuulu varsinaiseen sijoittajaviestinnän kohderyhmään. (Mars et al. 2000, s. 104, Dolphin 2004, s. 26)

Sijoittajaviestintä on johdon yhteys omistajiinsa. Sijoittajaviestinnän vaatimukset ovat kasvaneet 2000-luvulla, erilaiset yritysskandaalit ja IT-kuplan puhkeaminen ovat jättäneet jälkensä sijoittajiin ja he ovat tulleet entistä kriittisemmiksi saamansa tiedon oikeellisuuden suhteen. Sijoittajat odottavat kuulevansa totuuden ja rankaisevat väärästä informaatiosta. On tärkeää, että yrityksen johdon antama viesti ja sijoittajien saama viesti ovat toisiaan lähellä. (Hirvonen et al. 2003, s. 54)

Sijoittajaviestintää on tutkittu erityisesti Yhdysvalloissa ja Isossa-Britanniassa, esimerkiksi Marston (1996) ja Dolphin (2004). Sen sijaan se on jäänyt vähemmälle huomiolle Euroopassa (Marston & Starker 2001, s. 82). Kuitenkin eurooppalaisten markkinoiden amerikkalaistumisen myötä, myös sijoittajaviestinnän merkitys on kasvanut Euroopassa. Ensimmäinen sijoittajayhdistys, National Investor Relations Institute, perustettiin vuonna 1969 Yhdysvalloissa (NIRI 2005) ja vasta 1990-luvun alussa Manner-Euroopassa kuten Saksassa (DIRK 2005). Suomen sijoittajayhdistys perustettiin vuonna 1999 (IR-yhdistys 2005). Suomessa sijoittajaviestintää ja tilinpäätösinformaatiota on tutkinut Tuominen, joka on kiinnittänyt erityistä huomiota mm. sijoittajaviestinnän johtamiseen ja yrityksen avoimuuspolitiikkaan.

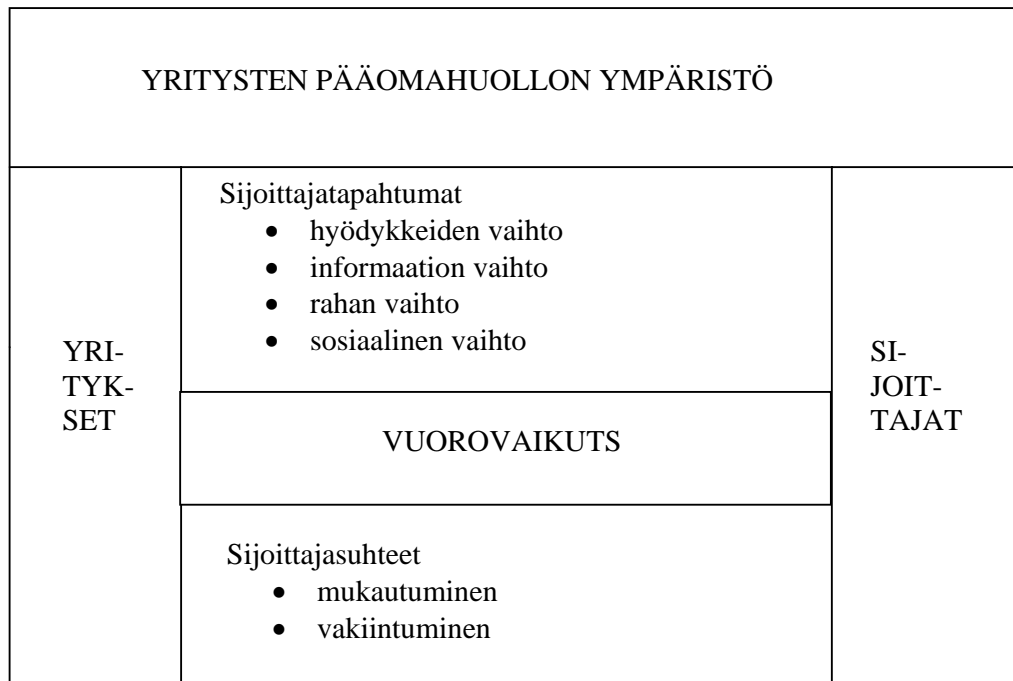
Sijoittajaviestinä osana yritysten viestintää on voimakkaasti lisääntynyt Suomessa ja siihen on kiinnitetty huomiota mm. strategisena työkaluna (Mars 2000) sekä esimerkiksi osana omistajalähtöistä johtamista (Hirvonen et al. 2003). Myös rahoitustarkastus on kiinnittänyt huomiota suomalaisten pörssiyhtiöiden sijoittajaviestintään ja myös sitä kautta osavuosikatsauksiin (Järvinen 2004). Julkisuutta ovat lisäksi saaneet tutkimukset suomalaisten pörssiyhtiöiden julkaisemasta informaatiosta (Regi Research Strategi 2004) sekä kilpailut kuten Helsingin Arvopaperipörssin ja Helsingin Sanomien järjestämä Pörssi ja Taloustiedottaminen (OMX 2004b). Kuitenkin yritysten tiedottamisessa on vielä parannettavaa ja tarkoituksena tässä tutkimuksessa on tutkia, kuinka IFRS-standardit parantavat osavuosikatsausta osana sijoittajaviestintää.

Suomalaisten pörssiyhtiöiden omistus on ulkomaalaistunut viimeisen kymmenen vuoden aikana, taustalla ovat osakkeenomistuksen vapautuminen vuonna 1993, yhteinen eurooppalainen valuutta sekä yhdysvaltalaisen sijoittajien saapuminen eurooppalaisille pääomamarkkinoille. Kansainvälistymisen myötä sijoittajaviestinnän merkitys on kasvanut, eniten riittävää ja oikeaa sijoittajaviestintää vaativat ulkomaiset, ammattimaiset suursijoittajat. Sijoittajaviestinnän merkitys tulee kasvamaan entistä enemmän sitä mukaa mitä pitkäjänteisimpään ajatteluun ja sijoitusten arviointiin tulevaisuuden avulla sijoittajat siirtyvät. (Hirvonen et al. 2003, s. 26)

Sijoittajaviestintään on panostettu suomalaisissa yrityksissä viime vuosina aiempaa enemmän, on ymmärretty aktiivisen ja pätevän tiedottamisen positiiviset seuraukset yhtiön osakkeiden arvoon sekä julkiseen imagoon. Sijoittaja sijoittaa osakkeisiin saadakseen tuottoa ja odottaa tällöin yrityksen johdon toimivan niin että tuotto-odotukset täyttyvät. Arvioidakseen yhtiötä sijoittaja haluaa mahdollisimman paljon tietoa yrityksen toiminnasta ja sen tulevaisuudesta. (Ritakallio 1997)

Sijoittajaviestinnän tarkoituksena on antaa yrityksestä informaatiota, jonka avulla sijoittaja voi arvioida yrityksen toimintaa ja tulevaisuutta. Pörssitiedottaminen on tärkeä osa sijoittajaviestintää, sen tavoitteena on viestittää selkeä kuva siitä mitä yrityksessä on tapahtunut, mitkä syyt johtuivat tapahtuneeseen, mitä tapahtuu jatkossa ja kuinka tämä liittyy yhtiön strategiaan. (Kariola et al. 2004. s, 21) Sijoittajaviestinnän keinoja ovat esimerkiksi pörssitiedotteet, osavuosikatsaukset, vuosikertomukset, yhtiökokoukset ja internetsivut, jotka kaikki toteuttavat yrityksen jatkuvaa ja säännöllistä tiedonantovelvollisuutta. Muita keinoja sijoittajaviestinnän hoitoon voivat olla mm. tulosjulkistustilaisuudet, analytikko- ja sijoittajatapaamiset, roadshowt, seminaarit, sijoittajatapaamiset sekä taloustoimittajien tapaamiset. (Narvanmaa 2004)

Kuviossa 4 on esitetty yritysten ja sen sijoittajien välinen vuorovaikutusprosessi keskeisine tekijöineen. Sijoittajatapahtumia ovat hyödykkeiden, informaation ja rahan vaihto sekä sosiaalinen vaihto. Sijoittajatapahtumat ovat edellytys sijoittajasuhteiden syntymiselle, mutta myös sijoittajasuhteet voivat vaikuttaa sijoittajatapahtumiin. (Tuominen 1991, s. 19 -20) Pisimmillään sijoittajasuhteet voivat Tuomisen (1991, s. 269) mukaan kehkeytyä niin pitkälle, että sijoittajat eivät edes aseta sijoittajasuhteiden jatkamista kyseenalaiseksi.

Kuvio 4. Yritysten ja niiden sijoittajien välinen vuorovaikutusprosessi (Tuominen 1991, s. 19)

Sijoittajaviestinnän hoidossa voidaan käyttää monia periaatteita. Voidaan korostaa avoimuutta, jolloin viestintä on kaksisuuntaista ja informaatio voi aiheuttaa muutoksia sekä yrityksissä että sijoittajissa. Yksipuolisessa mallissa yritys tiedottaa toiminnastaan sijoittajille, mutta viestintään ei liity minkäänlaista palautetta. Kaksipuolinen järjestelmässä palaute on mukana, mutta tiedon vaihto on epäsymmetristä. (Tuominen 1991, s. 21)

Sijoittajaviestinnällä pyritään viime kädessä turvaamaan osake- ja joukkolainojen saatavuus, pitämään osakkeen arvostus yhtiön varallisuuskykyä ja ansaintakykyä vastaavalla tasolla sekä lisäämään ja ylläpitämään sijoittajien kiinnostusta ja likviditeettiä. (Roine 2001, s. 59)

Kauppaliedessä 11.6.1997 Opstock pankkiiriliikkeen toimitusjohtaja Timo Ritakallio kuvaa hyvää sijoittajaviestintää säännölliseksi ja aktiiviseksi sijoittajasuhteiden hoitamiseksi, eikä vain tulosinformaationjakamiseksi.

Sijoittajan haluavat tilinpäätöstietojen lisäksi kuulla strategisista linjauksista ja liiketoiminnan painopisteistä, eli toisin sanoen liiketoiminnan ytimestä sekä yrityksen tulevaisuudesta. Sijoittajaviestintä parantaa yrityksen kiinnostavuutta ja vaikuttaa positiivisesti koko yhtiön imagoon.

Yleisesti yrityksen sijoittajaviestintää voidaan kuvata erilaisten elinkaarivaiheiden avulla, jotka yritys kohtaa luodessaan ja kehittäessään sijoittajaviestintäänsä. Sijoittajaviestinnän kehitysvaiheiden rajat eivät ole selkeitä, sijoittajaviestinnän kehitys voi loppua minkä tahansa vaiheen aikana tai yritys voi siirtyä taaksepäin edelliseen kehitysvaiheeseen jo siirryttyään seuraavaan vaiheeseen. (Tuominen 1995, s. 23, Kariola et al. 2004, s. 93)

Marcus ja Wallace (1997) jaottelevat yritykset sijoittajaviestinnän roolin pohjalta kolmeen eri kehitysvaiheeseen. Alkuvaiheessa yritysten sijoittajaviestintä on yksinkertaista tiedon jakoa yrityksen toiminnasta. Kehittyvissä yrityksissä sijoittajaviestintä on kasvamassa osaksi rahoitustoimintoa ja lopulta edistyneimmissä yrityksissä on trendi kohti aktiivista sijoittajaviestintää. Tällaisissa edistyneissä yrityksissä pyritään rohkaisemaan sijoittajat kaupankäyntiin yrityksen osakkeilla sekä vakuuttuneiksi yrityksen todellisesta arvosta.

Kariola et al. (2004) jakaa elinkaaren neljään sijoittajasuhdeportaaseen, joissa yrityksen sijoittajatoiminto kehittyy yrityksen pörssielinkaaren mukana:

1. opettelu
2. oman toimintatavan kehittäminen
3. järjeistäminen
4. tehokkuuden hakeminen.

Opetteluvaiheessa yritys listautuu pörssiin ja opettelee uuden lakien ja normien säätämisen tiedotuskulttuurin. Alkuvaiheessa yritys tiedottaa

pörssitiedotteilla, joiden sisältö ja ajankohta ovat tarkasti lainsäädännön määrittelemiä. Aluksi toimitusjohtajan rooli ja esillä olo ovat erillistä sijoittajatoimintoa tärkeämpi. (Kariola et al. 2004, s. 93-102)

Kehitettäessä omaa toimintaa markkinakontaktit lisääntyvät ja yrityksen tunnettavuus kasvaa. Yritysjohdo oppii aiempaa enemmän ennakoimaan markkinoiden muutoksia ja painottamaan viestiään markkinoiden tarpeisiin. Riskinä on liiallinen markkinoiden kuuntelu, analyytikkojen analyysien tarkoituksena ei ole johtaa yritystä. Toisella portaalla ajankohtaiseksi tulee myös keskitetyn sijoittajasuhdetoiminnon perustaminen. (Ibid 2004, s. 102-108)

Kun ennakoidusti tuottava yritys kehittää arvoaan markkinoiden odotusten mukaiseksi, se alkaa hiljalleen järkeistää sijoittajasuhteitaan. Sijoittajasuhteet uudelleen organisoidaan, etteivät ne vie kohtuuttomasti johdon aikaa. Ylimmän johdon tilalle tulevat sijoittajasuhdejohtajat ja -päälliköt. Järkeistämisen myötä sijoittajatoiminta alkaa sitoutua paremmin yrityksen toiminnan rytmiin, aiheuttamatta suurempia heilahduksia yrityksen päivärutiineissa. (Ibid 2004, s. 108-112)

Tehokkuutta aletaan hakea kun yrityksen kontaktit markkinoille lisääntyvät entisestään. Tarpeelliseksi tulee hioa käytännön aikatauluja niin, etteivät sijoittajatapaamiset vie liikaa aikaa johdon muista tehtävistä. (Ibid 2004, s. 112-115)

Tuominen nimeää tutkimuksissaan yrityksen sijoittajaviestinnän kehitysvaiheet seuraavasti:

1. esivaihe
2. varhaisvaihe
3. kehitysvaihe
4. kypsymisvaihe
5. vakiintumisvaihe.

Hän tarkastelee vaiheita yrityksen lisäksi sijoittajannäkökulmasta. Esivaiheen aikana molemmat osapuolet tulevat tietoisiksi vaihdon mahdollisuudesta. Sijoittajasuhteiden varhaisessa vaiheessa osapuolten välinen epävarmuus on suurta, kokemuksen ja sitoutuneisuuden pysyessä pienenä. Sijoittajaviestinnän kehittyessä epävarmuus pienenee, samalla kun kokemus ja sitoutuneisuus kasvavat. (Tuominen 1991, s. 20, Tuominen 1995, s. 22-24)

Sijoittajaraportointi voidaan jakaa myös sen suhteen mitä ja miten yritys toiminnastaan raportoi. Ajallisesti raportointi voidaan jakaa historialliseen osaan sekä tulevaisuuden näkymiin. Samoin se voidaan jakaa numeeriseen sekä verbaaliseen osaan. Kaikki nämä osa-alueet ovat sijoittajille tärkeitä. Myös totuudenmukaisuus, selkeys, systemaattisuus ja vertailtavuus ovat merkittäviä raporttien tulkinnassa ja hyväksikäytössä. Sijoittajille suunnattu viestintä on yleensä tulevaisuuspainotteista ja näin ollen selostavaa numeraalisen tiedon sijasta. Tarkat numerot voivat johtaa siihen, että pienikin negatiivinen muutos johtaa tulosvaroitukseen. Parhaimmillaan verbaalinen tieto voi sisältää ydinasioita yrityksen strategiasta ja menestystekijöistä, paljastamatta kuitenkaan liikesalaisuuksia. Samoin informaatio voi sisältää analyysia yrityksen vahvuuksista ja riskeistä. (Hirvonen et al. 2003, s. 56-57)

2.3 Yritysten taloudellinen raportointi

Tilinpäätöksillä ja osavuosikatsauksilla hoidetaan yrityksen nk. perinteistä taloustiedotusta, jonka avulla kerrotaan markkinoille yrityksen tähänastisesta menestymisestä. Tämän lisäksi yritysten tulisi sijoittajaviestinnässään muistaa sijoittajan tarvitsevan myös tietoa yrityksen tulevaisuuden suunnasta sekä omistajien tavoitteiden täyttymisestä. Hyvän sijoittajaviestinnän tavoitteena on pitää markkinat

ajan tasalla tilanteesta, jolloin voidaan säästyä voimakkailla osakekurssin muutoksilta. (Saarnio et al. 2000, s. 173-174)

Sijoitusviestinnän kohderyhmät ovat osaltaan myös tilinpäätösinformaation käyttäjiä. Tällöin tilinpäätösinformaatio tulee kohdistaa kyseisille käyttäjille. Tilinpäätösinformaation lähtökohtana on oikean ja riittävän kuvan antaminen sellaisille henkilöille, jotka osaavat lukea tilinpäätöksiä ja tuntevat tilinpäätösinformaation luonteen. Suuren yleisön informointi tapahtuu yhä IFRS-aikakaudellakin tiedotusvälineiden sekä muiden välikäsien ja tulkitsijoiden avulla. (Leppiniemi 2001, s. 61)

Yrityksen taloudellinen raportointi on nykyisin entistä avoimempaa ja tarkempaa. Moni yritys raportoi lainsäädäntöä avoimemmin toiminnastaan ja tuloksestaan, avoimuudella pyritään saavuttamaan markkinoiden luottamus. (Hirvonen et al. 2003, s. 56) Eurooppalainen talousraportointi on siirtynyt viime vuosina amerikkalaiseen suutaan, jossa sijoittajan asema ja pörssien merkitys ovat korostuneet. (Troberg 2003, s. 26) Esimerkkinä Amerikasta Eurooppaan levinneestä sijoittajaviestintäkulttuurista voidaan mainita niin kutsuttu suljettu aika - silent time-, joka käytännössä tarkoittaa että 2-3 viikkoa ennen osavuosikatsausta ja 3-6 viikkoa ennen vuositulosta sijoitusmarkkinoiden kanssa ei kommunikoida. Tällä pyritään estämään julkistamattoman tiedon valumista markkinoille. (Kariola et al. 2004, s. 108-112)

Tutkimuksessaan vuonna 2003 Simon ja Kar selvittivät tilinpäätösinformaation tekijöiden mielipiteitä siitä kenelle he näkevät informaation hyödyllisimpänä. Tulokset osoittivat, että raportointia tehdään ulkopuolisia institutionaalisia rahanvälittäjiä varten eikä niinkään sijoittajia, analyytikkoja tai yrityksen sisäisiä sidosryhmiä ajatellen. Vaikkakin tutkimusaineisto on kerätty aasialaisilta tilinpäätöksen tekijöiltä, voidaan sen ajatella heijastelevan myös eurooppalaisten ja suomalaisten tilinpäätöksen laatijoiden mielipidettä. Yrityksen tilinpäätöksen laatijoilla ei

aina ole ollut mielessään sijoittaja, vaan sitä vastoin lainsäädäntö ja tilinpäätöstä valvovat viranomaiset sekä rahoitusinstituutiot. IFRS-standardeissa korostetaan sijoittajan näkökulmaa ja tietotarpeita. Standardien myötä tilinpäätösten laatijat joutuvat kiinnittämään huomion sijoittajiin ja varmasti ymmärtävät sijoittajat tilinpäätösten pääasiallisiksi käyttäjiksi entistä paremmin.

2.3.1 Säännöllinen ja jatkuva tiedonantovelvollisuus

Lainsäädäntö ja normit määrittävät taloudellisen tiedottamisen minimivaatimukset, niiden tavoitteena on sijoittajien informaatiotarpeen turvaaminen, jotta he voisivat tehdä sijoituspäätöksiä. (Vihavainen 2004) Listatuilla yhtiöillä on laaja velvollisuus antaa tietoja yhtiön taloudellisesta asemasta. Tiedonantovelvollisuus perustuu arvopaperimarkkinalain toiseen lukuun ja Helsingin Arvopaperipörssin sen pohjalta antamiin säännöksiin. Lisäksi yleisestä liikkeellelaskijan ja osakkeenomistajan tiedonantovelvollisuudesta säädetään valtiovarainministeriön asetuksessa 538/2002.

Edellä mainittujen lisäksi tiedonantovelvollisuuden noudattamisessa on otettava huomioon ainakin seuraavat säännökset, jos yhtiön osakkeita noteerataan Helsingin Arvopaperipörssissä:

- kirjanpitolaki ja –asetus
- osakeyhtiölaki luku 11 luku 2 §
- valtiovarainministeriön astus arvopaperin liikkeeseenlaskijan säännöllisestä tiedonantovelvollisuudesta 538/2002
- valtiovarainministeriön asetus tarjousesitteestä 540/2002
- valtiovarainministeriön asetus listalleottoesitteestä 539/2002
- valtiovarainministeriön päätös omistusosuuksien ilmoittamisen ja julkistamisen yhteydessä annettavista tiedoista 391/1999

- rahoitustarkastuksen määräys julkisen kaupankäynnin kohteena olevan osakeyhtiön omilla osakkeillaan tekemien kauppojen julkistamisesta 202.12
- rahoitustarkastuksen kannanotot 41-45/2002
- kirjanpitolautakunnan yleisohje 29.10 2002 koskien arvopaperin liikkeeseenlaskijan säännöllistä tiedonantovelvollisuutta sekä muut kirjanpitolautakunnan yleisohjeet ja lausunnot
- arvopaperipörssin ohjesääntö
- julkisen kaupankäynnin ohjesäännöt. (Leppiniemi 2004)

Tässä tutkimuksessa keskitytään vain tärkeimpiin säännöksiin ja vain siltä osin kun ne nimenomaisesti koskettavat yritysten osavuosikatsauksia.

Tiedonantovelvollisuuden perimmäisenä tarkoituksena on estää epäsymmetrisen tiedon epäsuotuisat vaikutukset markkinoilla. (Lau Hansen 2003, s. 82) Epäsymmetrinen informaatio voi johtaa markkinoiden tehokkuuden heikentymiseen. Yleinen liikkeeseenlaskijan tiedonantovelvollisuus takaa tiedonkulun markkinoilla, niin että markkinoilla toimijat saavat olennaiset tiedot arvopaperinliikkeellelaskijasta ja arvopaperista sekä kaikista osakkeen arvoon vaikuttavista tekijöistä yhtäaikaaisesti ja totuudenmukaisesti. (Poikolainen 1996, s. 11, OMX 2004a, s. 23)

Arvopaperimarkkinalain listayhtiöitä koskeva tiedonantovelvollisuus voidaan jakaa jatkuvaan ja säännölliseen tiedonantovelvollisuuteen. Jatkuva tiedonantovelvollisuus tarkoittaa ennen kaikkea tarpeen mukaan tapahtuvaa tiedottamista liikkeeseenlaskijan asemaan vaikuttavista olennaisista asioista. Jatkuva tiedonantovelvollisuus velvoittaa liikkeellelaskijaa julkistamaan viivytyksettä arvopaperin arvoon vaikuttavat tiedot. Arvopaperin arvoon vaikuttavia tekijöitä voidaan listata loputtomasti, mutta tärkeimpinä voidaan varmasti pitää liiketoiminnan tulosta sekä kaikkia tietoja jotka koskevat yrityksen tuloksentekeykyä ja näin ollen

osingonmaksukykyä. Myös yrityksen kyky huolehtia maksusitoumuksistaan voidaan nähdä erittäin tärkeänä osakkeenomistajan kannalta. Merkittäviä voivat olla esimerkiksi myös muutokset tulosenusteissa, yrityskaupat, johdossa tapahtuneet muutokset sekä tuotekehitys. (Mars 2000, s. 70, OMX 2004a, s. 27-32, Poikolainen 1996, s. 16) Arvopaperiin vaikuttavien tietojen lisäksi yrityksen tulee esimerkiksi julkistaa osakkeenomistajan sille tekemä liputusilmoitus tai osakkeen hankinta. (Karjalainen & Parkkonen 2004, s. 102)

Jatkuva tiedonantovelvollisuus perustuu kahteen EY direktiiviin.

- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi arvopapereiden ottamisesta viralliselle pörssilistalle sekä siihen liittyvästä tiedonantovelvollisuudesta (2001/34/EY)
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi sisäpiirikaupoista ja markkinoiden manipuloinnista (2003/6/EY, markkinoiden väärinkäyttö direktiivi)

Säännölliseen tiedonantovelvollisuuteen kuuluvat tilinpäätöstiedotteet, tilinpäätös ja osavuosikatsaus. Säännöllinen tiedonantovelvollisuus koskee tilinpäätös- ja osavuosikatsausinformaatiota, joiden sisältö on tarkasti normiperustainen. Säännöllinen tiedonantovelvollisuus koskee kassavirtaa ja yhtiön taloudellista kehitystä, kun taas jatkuva tiedonantovelvollisuus liittyy liiketoimintaan lukujen takana. (Huovinen 2004, s. 14)

Liikkeellelaskijan tulee julkistaa tiedot niin etteivät ne johda sijoittajaa harhaan ja että tieto on johdonmukaista. Julkistettavien tietojen avulla sijoittaja muodostaa kuvan liikkeellelaskijan taloudellisesta asemasta sekä tulevasta toiminnasta. Jos liikkeellelaskija saa tiedon tiedonantovelvollisuuden piiriin kuuluvan tiedon vuotamisesta julkisuuteen, tulee liikkeellelaskijan julkistaa asiaa koskeva tiedote mahdollisimman nopeasti. (OMX 2004a, s. 23) Tiedonantovelvollisuuden täyttämisestä ovat vastuussa yrityksen toimitusjohtaja ja hallitus. Jotta kaikki sijoittajat olisivat

edes periaatteessa samoissa lähtökohdissa, julkistavat pörssiyritykset tiedonantovelvollisuutensa kuuluvien tiedotteidensa julkistamisajankohdat. Osakasystävälliset yritykset kertovat myös julkistamisen kellonajan. Vain sijoitusammattilaisilla on mahdollisuus reaaliaikaiseen sähköisten tiedotteiden seurantaan. (Leppiniemi 2002a, s. 157-158)

2.3.2 IFRS-raportointi

IFRS-standardit ovat yhtenäinen kansainvälinen tilinpäätösnormisto, jonka tarkoituksena on parantaa yhteisöjen tilinpäätösten vertailtavuutta ja avoimuutta. Standardit ovat jo pakollisia julkisesti noteeratuille yrityksille Euroopan Unionin alueella ja myös Pohjois-Amerikassa työskennellään US GAAP:n ja IFRS:n paremman yhteneväisyyden löytämiseksi. (Gannon & Ashwal 2004, s. 43) Myös Australiassa IFRS tuli pakolliseksi kaikille pörssiyrityksille vuoden 2005 alusta (Räty 2005, s. 47).

IFRS-standardien tarkoituksena on auttaa yleistä päätöksentekoa. Jotta käyttäjät voivat tehdä päätöksiä yrityksen kyvystä, varmuudesta ja ajoituksesta kerryttää rahavaroja, tarvitaan myös informaatiota aikaisempien tapahtumien rahoituksellisista seurauksista. (Vihavainen 2004) IFRS-standardit säätelevät aikaisempaa yksityiskohtaisemmin julkistettavaa informaatiota, tästä johtuu myös laajempi liitetietojen määrä. Yksityiskohtaisemman sääntelyn ansiosta tilinpäätösten vertailtavuuden pitäisi parantua. (Suvanto 2004, s. 16, Blanchet 2002, s. 29)

IFRS-raportointiin siirtyminen on haaste yrityksille, aikaisemmin vain harvat suomalaisyritykset saivat laatia tilinpäätöksensä IFRS-standardeja noudattaen. Monissa yrityksissä onkin pyritty noudattamaan keskeisiä IFRS-periaatteita suomalaisen kirjanpitolainsäädännön sallimissa puitteissa, mutta tilinpäätöstä ja muita taloudellisia raportteja voidaan sanoa IFRS:n mukaisiksi vasta kun kaikkia voimassaolevia IFRS-standardeja ja niiden tulkintoja on noudatettu. (KPMG 2003, s. 12) Kansainvälisten tilinpäätösstandardien noudattaminen oli aikaisemmin

mahdollista vain laatimalla virallisen tilinpäätöksen rinnalle IFRS-tilinpäätös tai sisällyttämällä se liitetietoihin tai toimintakertomukseen. (Leppiniemi 2001, s.59)

IFRS:n käyttöönotossa sovelletaan Suomessa periaatetta, jonka mukaan kaikki yritykset voivat halutessaan soveltaa tilinpäätöksessään IFRS-standardeja. Pakollista standardien käyttö on vain julkisesti noteeratuille yrityksille. European Securities Regulators Committee (CESR) suosittelee että yritykset julkaisisivat sekä numeerisia että selostustietoja IFRS-raportointiin siirtymisen vaikutuksista. IFRS-raportointiin siirryttäessä vuonna 2005, joudutaan samoja laadintaperiaatteita käyttäen laatimaan vertailutiedot vuodelta 2004. Myös avaava tase tulee laatia IFRS-raportoinnin siirtymispäivälle 1.1 2004. (KPMG 2004, s. 1)

Rahoitustarkastuksen mukaan avoin tiedottaminen IFRS-standardien käyttöönottovaiheessa vähentää epävarmuutta ja parantaa sijoittajien tietoisuutta tulevista muutoksista. Rahoitustarkastus on myös huolissaan yritysten aikatauluista siirtyä IFRS-raportointiin, erityisesti ensimmäisten osavuosikatsauksien osalta. Markkinoille ei saa antaa harhaanjohtavaa kuvaa yrityksen kyvyistä laatia IFRS:n mukaisia lukuja, eikä näin vaarantaa taloudellisen raportoinnin luotettavuutta. (Rahoitustarkastus 2004)

Siirryessään IFRS-raportointiin, tulee yrityksen noudattaa kaikkia voimassa olevia standardeja. (Leppiniemi 2003, s. 178, IFRS-standardit 2004, s. 119) Maaliskuussa 2004 International Accounting Standards Board (IASB) sai valmiiksi Standard Platformin ja julkisti useita uusia standardeja. Standard Platform tarkoittaa niitä IAS/IFRS-standardeja ja SIC/IFRIC tulkintoja, joita on sovellettava laadittaessa IFRS tilinpäätöksiä ja avaavaa tasetta vuonna 2005. (KPMG 2004, s. 2, Rätty 2005, s. 47-48) Standard Platform käsitti valmistuessaan kaikkiaan 31 IAS-standardia, 5 IFRS-standardia sekä 11 SIC-tulkintakannanottoa. (Rätty 2005, s. 47)

Siirryttäessä ensimmäistä kertaa IFRS-raportointiin kansallisista tilinpäätösnormeista, tulee yrityksen noudattaa IFRS 1 standardia. Standardia sovelletaan sekä ensimmäisessä IFRS-tilinpäätöksessä että jokaisessa osavuosikatsauksessa, joka esitetään ensimmäisen IFRS-tilinpäätöksen kattamalla tilikaudella. Standardin IFRS 1 tavoitteena on taata, että yrityksen ensimmäinen IFRS-tilinpäätös ja ensimmäisen tilikauden osavuosikatsaukset sisältävät laadultaan korkeatasoista informaatiota, joka on käyttäjille läpinäkyvää ja vertailukelpoista kaikilta esitettäviltä tilikausilta. Informaation tulee myös antaa lähtökohdat IFRS:n mukaiselle kirjanpidolle sekä se on pystyttävä tuottamaan niin että sen kustannukset eivät ylitä käyttäjille koituvaa hyötyä. (IASB 2003, s. 15-16) Ensisijainen lähtökohta siirryttäessä IFRS-raportointiin on, että tilinpäätös tulisi esittää niin kuin aina olisi noudatettu IFRS-periaatteita. (KPMG 2004, s. 3)

IFRS 1 standardi sisältää myös helpotuksia IFRS-standardeihin siirtyville. Seuraavista vaihtoehtoista yritykset voivat valita ne helpotukset, jotka haluaa käyttää hyväkseen IFRS-raportointiin siirryttäessä:

- yritysten yhteenliittymät
- käyvän arvon tai uudelleenarvostetun hankintamenon käyttäminen oletushankintamenona
- työsuhde-etuudet
- kumulatiiviset muuntoerot
- yhdistelmäinstrumenttien kirjanpidollinen käsittely sekä
- tytäryritysten, osakkuusyritysten ja yhteisyritysten siirtymä eri ajankohtana kuin emoyritys. (KPMG 2004, s. 4)

Seuraavat IFRS 1 standardin vaatimukset tulee täyttää ensimmäiseltä IFRS-tilikaudelta:

a) Jos yhteisö on esittänyt osavuositarkastuksen välittömästi edeltävän tilikauden vastaavalta osavuositarkastukselta, kunkin osavuositarkastuksen on sisällettävä täsmäytyslaskelmat seuraavien erien välillä:

- aiemman tilinpäätösnormiston mukainen omapääoma vastaavan vertailuosavuositarkastuksen lopussa ja IFRS:n mukainen oma pääoma samana ajankohtana
- aiemman tilinpäätösnormiston mukainen voitto tai tappio vastaavalta osavuositarkastukselta.

b) Lisäksi ensimmäisen osavuositarkastuksen on sisällettävä IFRS 1 vaatimat täsmäytyslaskelmat omasta pääomasta ja tilikauden voitosta. (IFRS standardit 2004, s. 63-63) Vaihtoehtoisesti voidaan kuitenkin viitata aikaisemmin julkistettuun asiakirjaan, joka sisältää kyseiset täsmäytyslaskelmat. (Räty & Virkkunen 2004, s. 70)

Suomalaisen tilinpäätöslainsäädännön ja IFRS-standardien mukaisen oman pääoman väliset erot tulee selvittää täsmäytyslaskelmilla myös vuoden 2004 osalta. Vastaavat vertailut tulee esittää myös vuoden 2004 osavuositarkastusten tuloksista. CESR suosittaa täsmäytyslaskelmien julistamista vuoden 2004 tilinpäätösten yhteydessä tai erillisenä tiedotteena ennen ensimmäistä vuoden 2005 IFRS-osavuositarkastusta. (KPMG 2004, s. 1)

IFRS-standardien viitekehyksessä on lueteltu IFRS-tilinpäätöksen käyttäjäryhmiä, joita ovat sijoittajat, henkilöstö, lainantajat, tavarantoimittajat ja muut velkojat, asiakkaat, julkinen valta eri toimielimineen sekä suuri yleisö. Jos sidosryhmien välillä on ristiriitaa tarkoituksen mukaisemmasta tilinpäätösratkaisusta, ratkaistaan ristiriitatilanne sijoittajan näkökulmasta. Sijoittajan tarpeiden tyydyttämisellä ajatellaan huomioitavan myös muiden käyttäjien tarpeet. Riskipääoman sijoittajana sijoittaja on kiinnostunut myös niistä seikoista, joista etuoikeusjärjestyksessä sijoittajan edellä olevat sidosryhmät ovat kiinnostuneita. (Leppiniemi 2003, s. 42) Yrityksen tehtävänä on kertoa

kaikki se oleellinen tieto, jonka sijoittaja tarvitsee päätöksentekoaan varten, milloin ostaa, pitää tai myydä yrityksen osakkeita. (Niemelä 2004, s. 24)

Siirtyminen uuteen laskentakäytäntöön on vaativa prosessi. Paras hyöty muutoksesta koituu yrityksille, jotka pystyvät hyödyntämään uusien standardien tuoman uudenlaisen informaation ja kertomaan sen oikein sijoittajille ja muille sidosryhmille. (Kariola et al. 2004, s. 202)

2.4 Yhteenveto

Kappaleessa kaksi käsiteltiin yrityksen sijoittajaviestintää ja sijoittajien tietotarpeita. Yrityksen sidosryhmät ovat tärkeitä yrityksen toiminnalle ja kaikilla niillä on omat tietotarpeensa. Sijoittajaviestintä on erityisesti sijoittajille ja muille pääomamarkkinoiden kanssa sidoksissa oleville sidosryhmille kohdistettua viestintää yrityksen toiminnan tuloksesta, rahavirroista, tulevaisuuden suunnitelmista, strategisista linjauksista sekä kaikista muista olennaisista tiedoista, joita sijoittaja tarvitsee päätöksentekoaan varten.

Sijoittajaviestintä voidaan jakaa vaiheisiin esimerkiksi yrityksen pörssi-linkkaaren mukaan. Sijoittajatoiminto kehittyy yrityksessä sitä mukaa mitä sijoittajien informaatiotarpeet kasvavat ja yrityksessä luodaan viestintäkulttuuria. Yritys voi tiedottaa toiminnastaan hoitamalla lainsäädännön vaatimaa jatkuvaa raportointia sekä pörssitiedottamista tai erilaisilla muilla sijoittajataapahtumilla kuten messuilla ja muilla sijoittajataapaamisilla.

Tiedonantovelvollisuuden tavoitteena on taata yhtäläinen totuuden mukainen informaatio kaikille markkinaosapuolille. Tiedonantovelvollisuus voidaan jakaa sekä jatkuvaan että säännölliseen tiedonantovelvollisuuteen. Säännöllinen tiedonantovelvollisuus kattaa pörssitiedottamisen ja nk.

perinteisen talousraportoinnin kun taas jatkuvan tiedonantovelvollisuuden tavoitteena on saattaa markkinoille kaikki osakkeen kurssiin vaikuttava tieto mahdollisimman nopeasti.

Yrityksen perinteistä taloudellista raportointia hoidetaan tilinpäätöksillä, tilinpäätöstiedotteilla ja osavuosikatsauksilla. Taloudellisessa raportoinnissa merkittävintä ja sijoittajien kannalta tärkeintä ovat avoimuus ja raportoinnin kohdistaminen sijoittajille. Valitettavasti taloudellisen raportoinnin laatijat eivät aina ajattele kohdistavansa raportejaan sijoittajille, vaikka sijoittajat pitävät erityisen tärkeänä yritysten kykyä kommunikoida markkinoiden kanssa. IFRS-standardien myötä sijoittajaa raportoinnin käyttäjänä korostetaan, jolloin raportoinnin parissa työskentelevät henkilöt varmasti ymmärtävät paremmin viestinsä merkityksen sijoittajille.

IFRS-standardit tuovat mukanaan muutoksia yrityksen talousraportointiin, niiden tarkoituksena on parantaa sijoittajien asemaa tiedonsaajina. Standardeilla pyritään lisäämään läpinäkyvyyttä sekä vertailtavuutta yritysten välillä. IFRS-raportointiin siirtyminen on haaste yrityksille sekä sijoittajille. Uudet käytännöt vaativat opettelua ja avoimuutta. Parhaimman hyödyn tulevat saamaan ne yritykset, jotka onnistuvat tuottamaan selkeästi standardien tuoman uuden informaationa ja kertovat sen oikein sijoittajille ja muille sidosryhmille.

3 OSAVUOSIKATSAUS

Osavuositarkastus on taloudellinen raportti, jossa esitetään yrityksen tilinpäätös tai sen lyhennelmä tilikautta lyhyemmältä ajanjaksolta. (Räty & Virkkunen 2002, s. 106) Osavuositarkastusta sääntelee kansainvälinen tilinpäätösnormisto IFRS sekä kansalliset säädökset arvopaperimarkkinalaki (AML) 2 luku 5 §, osakeyhtiölaki (OYL) 11 luku 2 § ja valtiovarainministeriön asetus nro 538/2002 sekä sen nojalla annettu kirjanpitolautakunnan yleisohje. Lisäksi pörssin säädökset sääntelevät julkisesti noteerattuja yrityksiä. Erityisesti osavuositarkastuksia säätelevä IFRS-standardi IAS 34 sääntelee kaikkia Euroopan Unionin jäsenalueiden yrityksiä, joiden liikkeelle laskemia arvopapereita on kaupan julkisilla markkinoilla.

Osavuositarkastukset sisältävät sekä verbaalisen että numero osan. Verbaalisessa osassa (nk. selostusosa) kerrotaan yrityksen tulokseen johtaneista syistä sekä tulevaisuuden näkymistä. Tulevaisuuden ennusteet ovat tärkeä osa tarkastusta, ne vaikuttavat eniten osakkeen arvoon ja sijoittajien suhtautumiseen. (Hirvonen et al. 2003, s. 49) Taulukko-osan tiedot ovat samat kuin tilinpäätöstiedotteessa, niitä ovat mm. liikevaihto, liikevoitto/tappio, voitto ennen satunnaisia eriä, satunnaiset tuotot ja kulut, voitto ennen tilinpäätös siirtoja ja veroja, tilikauden voitto/tappio, taseen pysyvät ja vaihtuvat vastaavat, osakepääoma, oma pääoma, vähemmistöosuus, kertynyt poistoero, vapaaehtoiset ja pakolliset varaukset, vieras pääoma, pitkäaikaisten velkojen määrä, bruttoinvestoinnit taseen pysyviin vastattaviin, henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikaudella, tilauskanta ja siihen liittyvät riskit, vastuusitoumukset sekä johdannaissopimuksista johtuva vastuu. (Mars et al. 2000, s. 61)

Tilintarkastajat eivät varsinaisesti tarkasta osavuositarkastuksia, mutta niiden täytyy silti antaa oikeat ja riittävät tiedot katsauskaudesta. Jos tilintarkastaja tilintarkastusta tehdessään huomaat, että osavuositarkastus ei ole lainmukainen, tulee siitä mainita tilintarkastuskertomuksessa. Hallitus hyväksyy allekirjoituksellaan osavuositarkastuksen, jolloin se on hallituksen vastuulla. Jos yhtiössä on hallituksen tarkastusvaliokunta, tulee sen käsitellä osavuositarkastus. (Hirvonen et al. 2003, s. 48-49)

Järvisen (2004) osavuositarkastuksia koskevaan tutkimukseen valittujen yhtiöiden osavuositarkastukset antavat hyvän kuvan katsauskauden tapahtumista, mutta näkökohtien perustelut kaipaavat lisää huomiota. Esimerkiksi tulevaisuuden näkymiä ei perusteltu tutkituissa yhtiöissä täsmällisesti, eikä liiketoimintaan tai tulevaan kannattavuuskehitykseen liittyviä riskejä arvioida ollenkaan. Yleisesti Järvinen toteaa, että viralliset vaatimukset täyttyvät, mutta näkökohtien perusteluja tulisi parantaa. Järvisen tutkimat osavuositarkastukset olivat suomalaisen tilinpäätöskäytännön mukaisia. Kiinnostavaa onkin seurata saavutetaanko kyseisiin ongelmiin parannusta IFRS:n mukaisilla osavuositarkastuksilla.

Hyvä tiedottaminen edellyttää esimerkiksi julkistamisaikataulun pitämistä sekä avointa tiedotusta muutoksista. Kuitenkin osavuositarkastuksissa ilmenevät virheet, osavuositarkastusten hidas ilmestyminen ja useat julkistamisaikataulun muutokset ovat negatiivisia signaaleita yrityksen johtamisjärjestelmän toimivuudesta, yritysjohdon osaamisesta ja tietojen luotettavuudesta. (Leppiniemi 2002a, s. 166)

3.1 Suomalaiset säännökset

Suomessa osavuositarkastusta sääntelevät osakeyhtiölain 11 luku 2 § ja arvopaperimarkkinalain 2 luku 5 §. Osakeyhtiölain säännös koskee sellaisia julkisia yhteisöjä, joihin ei sovelleta arvopaperimarkkinalakia. Arvopaperimarkkinalain lisäksi osavuositarkastuksen yksityiskohtaisesta

sisällöstä säädetään valtiovarainministeriön asetuksella numero 538/2002. Kirjanpitolautakunta on antanut ohjeen asetuksen soveltamisesta, jota laadittaessa on otettu huomioon myös IFRS-standardit. (Leppiniemi 2003, s. 148-147) Suomen lainsäädännön lisäksi osavuosikatsausta säädellään myös Helsingin Arvopaperipörssin säännöissä, jotka velvoittavat kaikkia joiden liikkeelle laskemilla arvopapereilla käydään kauppaa Helsingin Arvopaperipörssissä.

Arvopaperimarkkinalaki säätelee julkista kaupankäyntiä arvopapereilla. Siinä määrätään kaupankäynnin järjestämisestä, markkinoilla toimivien osapuolten velvollisuuksista sekä arvopaperien markkinointia koskevista säännöksistä. Arvopaperimarkkinalaki tuli voimaan vuonna 1989 ja sitä on myöhemmin harmonisoitu vastaamaan EU lainsäädäntöä. Laki parantaa osaltaan sijoittajan suoja ja samalla takaa kansainvälisille sijoittajille suomalaisten osakkeiden luotettavuuden. (Mars et al. 2000, s. 50-51) Suomessa kuten muissakin pohjoismaissa arvopaperimarkkinalaki tuli suojaamaan sijoittajaa sangen myöhään, Yhdysvalloissa se astui voimaan jo 1930-luvulla. (Lau Hausen 2003, s. 83)

Valtiovarainministeriön asetus arvopaperin liikkeeseenlaskijan säännöllisestä tiedonantovelvollisuudesta määrää arvopaperimarkkinalakia tarkemmin osavuosikatsauksen, tilinpäätöksen ja tilinpäätöstiedotteen sisällöstä. Asetuksen mukaan kirjanpitolautakunta, vakuutusvalvontavirasto sekä rahoitustarkastus voivat antaa ohjeita ja määräyksiä koskien asetuksessa tarkoitettuja tietoja. Ohjeet määrittelevät ne seikat, jotka noteeratun yhtiön on julkistettava sekä julkistamisen vähimmäisaikataulun. Kirjanpitolautakunta on antanut kyseisen asetuksen perusteella yleisohjeen tilinpäätöksen, tilinpäätöstiedotteen ja osavuosikatsauksen laatimisesta 29.10.2002. Yleisohje koskee säännöllisen tiedonantovelvollisuuden aineellista sisältöä ja sisältää mm. suosituksen tilinpäätössiirtojen kertymän, omien osakkeiden ja pääomalainan käsittelystä tunnuslukuja laskettaessa. Lisäksi ohjeessa

ovat tilinpäätöstä, tilinpäätöstiedotetta sekä osavuosikatsausta koskevat arvopaperimarkkinalain ja valtiovarainministeriön säännökset.

3.1.1 Osavuosikatsauksen laatiminen ja julkistaminen

AML 2 luvun 5 §:ssä säädetään listayhtiön velvollisuudesta laatia ja julkistaa osavuosikatsaus. Siinä määrätään arvopaperin julkisen kaupankäynnin liikkeellelaskijan laatimaan osavuosikatsauksen jokaiselta yli kuuden kuukauden tilikaudelta. Katsastuskausi on kolme kuukautta ja osavuosikatsaus on laadittava kolmelta, kuudelta ja yhdeksänneltä ensimmäiseltä kuukaudelta.

AML:n mukaan osavuosikatsaus on annettava konsernin tietoina, jos liikkeeseenlaskijan on laadittava konsernitilinpäätös. Erityistapauksissa rahoitustarkastus voi vaatia julkistamaan myös vastaavat tiedot liikkeellelaskijasta, jos tietoa on pidettävä olennaisena sijoittajan tekemän arvion kannalta. Osavuosikatsaus on laadittava hyvän kirjanpitolain mukaisesti, ja sen tulee antaa oikea ja riittävä kuva liikkeeseenlaskijan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Valtiovarain ministeriön asetuksen numero 538/20002 mukaan osavuosikatsaus on toimitettava rahoitustarkastukselle sekä asianomaiselle julkisen kaupankäynnin järjestäjälle viimeistään silloin, kun se julkistetaan sekä pyynnöstä arvopaperinhaltijalle. Jokaisella on oikeus saada liikkeeseenlaskijalta kuluja vastaan jäljennös osavuosikatsauksesta. Samoin asetuksessa määrätään että osavuosikatsaus sekä tilinpäätöstiedot ja tilinpäätös tulee julkistaa suomen tai ruotsin kielellä.

3.1.2 Osavuosikatsauksen sisältö

Osavuosikatsauksessa on AML:n mukaan selostettava liikkeeseenlaskijan toimintaa, tuloskehitystä ja investointeja sekä rahoitustilanteen ja toimintaympäristön muutoksia edellisen tilikauden päättymisen jälkeen.

Myös toimintaan ja tulokseen vaikuttaneita poikkeuksellisia toimia on selostettava. Esitettävien tietojen on oltava vertailukelpoisia edellisen tilikauden vastaavan katsauskauden tietoihin. Vastaavan katsauskauden tietoja on tarvittaessa oikaistava, jotta ne olisivat vertailukelpoisia sekä ilmoitettava oikaisun perusteet.

Osavuositarkastuksessa on lisäksi selostettava olennaisia katsauskauden jälkeisiä tapahtumia sekä liikkeeseenlaskijan todennäköistä kehitystä kuluvana tilikautena siinä määrin kuin se on mahdollista. Osavuositarkastus on julkistettava ilman aiheetonta viivytyksiä, kuitenkin viimeistään kahden kuukauden kuluessa katsauskauden päättymisestä.

Valtiovarainministeriön asetus määrää osavuositarkastuksen sisällöksi selostusosan ja taulukko-osan. Kyseisten osien tulee esittää arvopaperimarkkinalaissa vaaditut tiedot katsauskaudelta ja edellisen tilikauden vastaavalta kaudelta sekä edelliseltä tilikaudelta.

Asetuksessa määrätään osavuositarkastuksessa ilmoitettavaksi osake- tai osuuslajeittain liikkeeseenlaskijan ja sen tytäryhteisöjen hallussa olevien omien osakkeiden tai osuuksien kokonaismäärät, yhteenlasketut nimellisarvot tai kirjanpidollisen vasta-arvot sekä suhteelliset osuudet osake- tai osuus-, lisäosuus tai sijoitusosuuspääomasta ja kaikkien osakkeiden tai osuuksien yhteenlasketuista äänimääristä.

Lisäksi liikkeeseenlaskijalle katsauskaudella tulleet tai sen katsauskaudella luovuttamat omat osakkeet on mainittava osavuositarkastuksessa. Osakkeista on ilmoitettava lajeittain seuraavat tiedot:

1. päivä tai julkisessa kaupankäynnissä toteutettujen kauppojen osalta ajanjakso, jona osakkeet ovat tulleet tai ne on luovutettu
2. syyt, joiden vuoksi osakkeet ovat tulleet tai niitä on luovutettu
3. miten osakkeet ovat tulleet tai ne on luovutettu

4. lukumäärä
5. yhteenlaskettu nimellisarvo tai kirjanpidollinen vasta-arvo
6. suhteellinen osuus osakepääomasta ja kaikkien osakkeiden yhteenlasketuista äänimääristä
7. osakkeista suoritettu vastike
8. vaikutus omistuksen ja äänivallan jakautumiseen liikkeeseenlaskijassa.

Jos osakkeita on tullut liikkeeseenlaskijan lähipiiriin kuuluvalta tai niitä on luovutettu tälle, lähipiirin kuuluva on mainittava nimeltä. Myös perusteet, joiden mukaan vastike on määritetty, on ilmoitettava, jos osakkeita on hankittu tai luovutettu yhtiökokouksen valtuutuksen nojalla.

Pörssiyhtiön osavuosisikatsauksessa on edellä mainittujen lisäksi esitettävä Helsingin Arvopaperipörssin sääntöjen nojalla seuraavat tiedot:

1. Tiedot osakekohtaisesta tuloksesta katsastuskauden ja edellisen toimintavuoden vastaavan katsauskauden osalta.
2. Tiedot osakekohtaisesta omasta pääomasta katsauskauden lopussa edellisen toimintavuoden vastaavan kauden lopun vertailutietoineen.
3. Mikäli yhtiö on katsauskaudella hankkinut tai luovuttanut omia osakkeitaan, tiedot yhtiön ja sen tytäryhteisöjen hallussa olevien yhtiön ja emoyhtiön osakkeiden kokonaismääristä suhteellisista osuuksista osakepääomasta ja kaikkien osakkeiden yhteenlasketuista äänimäärästä katsauskauden lopussa. Tiedot on ilmoitettava osakelajeittain.
4. Rahavirtalaskelma katsauskaudelta. Rahavirtalaskelmasta ilmenee, liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Liiketoiminnan sekä investointien rahavirroista käy ilmi vähintään yhteismääränä saadut ja suoritettavat rahavirrat. Rahoituksen rahavirroista käy ilmi ainakin vieraan pääoman lisäys ja vähennys.

maksetut osingot ja muut oman pääomanmuutokset. (OMX 2004a, s. 26)

3.2 IFRS-osavuositarkastus

Standardi IAS 34 määrittelee IFRS:n mukaisen osavuositarkastuksen. Se määrittelee osavuositarkastuksen vähimmäisisällöksi lyhennetyn taseen, lyhennetyn tuloslaskelman, lyhennetyn rahavirtalaskelman, lyhennetyn oman pääoman muutoksia koskevan laskelman sekä tietyt liitetiedot. Standardi määrittelee vähimmäisisällön lisäksi sovellettavat kirjaus- ja arvostusperiaatteet. (Räty & Virkkunen 2002, s.107)

Standardin mukaan osavuositarkastus on tarkoitettu päivittämään yrityksen viimeistä tilinpäätöstä. Näin ollen osavuositarkastuksessa ei tarvitse esittää yhtä paljon tietoja kuin tilinpäätöksessä. Jos yhteisön edellinen vuositilinpäätös on laadittu aikaisemmin tilinpäätösstandardien mukaisesti, on IAS 34:n mukainen osavuositarkastus käyttäjälle vähemmän hyödyllinen kuin se olisi, jos tilinpäätös olisi laadittu IFRS-standardien mukaan. Näin ollen ensimmäisen IFRS osavuositarkastuksen tulee sisältää riittävästi tietoa, jotta käyttäjät ymmärtäisivät IFRS-normistoon siirtymisen vaikutukset sekä vuositason että osavuositason lukuihin. (IASB 2003, s. 75)

IFRS-normiston taustalla ovat sijoittajien informaatiotarpeet. Erityisesti johdon rooli taloudellisen raportoinnin tuottamisessa korostuu, luotettavan ja ajantasaisen tiedon tuottaminen kuuluu entistä selkeämmin johdolle. Myös annetun informaation laadun pitäisi parantua tiukentuneiden määräysten kautta, jotka ajavat sisällön merkityksen tavoitetta. Sisällön korostamista painottaa erityisesti osavuositarkastuksien osalta IAS 34 kohta, jonka mukaan osavuositarkastuksen laatiminen edellyttää yleensä arviointimenetelmien käyttämistä osavuositarkastuksessa vuositilinpäätöstä enemmän. (Järvinen 2004, s. 41-45, IFRS- standardit 2004, s. 1384)

IFRS-standardien mukaisen osavuositarkastuksen liitetiedot ovat tarkasti määritellyjä. Osavuositarkastuksen liitetietoihin tulee sisällyttää kaikki tapahtumat ja liiketoimet, jotka ovat olennaisia tarkasteltavan osavuositarkastuksen ymmärtämiseksi, eikä niitä ole esitetty muualla osavuositarkastuksessa. (Räty & Virkkunen 2002, s. 108)

Standardin tavoitteena on määrätä osavuositarkastuksen sisällöstä, sekä siinä noudatettavista kirjaus- ja arvostusperiaatteista. Sen keskeiset osat ovat: määritelmät, osavuositarkastuksen sisältö, vuositilinpäätöksessä esitettävät tiedot, kirjaaminen ja arvostaminen sekä aikaisemmin esitettyjen osavuositarkastusten tietojen oikaiseminen. (IFRS-standardit 2004, s. 1376, Leppiniemi 2003, s. 147) Oikea-aikainen ja luotettava osavuositarkastus parantaa sijoittajien, luotonantajien ja muiden käyttäjien mahdollisuuksia ymmärtää yhteisön kykyä kerryttää tulosta ja rahavirtoja sekä sen taloudellista tilaa ja maksuvalmiutta.

Osavuositarkastuksessa tulee ottaa huomioon olennaisuuden periaate. Olennaisuutta arvioidessa täytyy huomioida, että osavuositarkastuksen arvonnäytökset voiva perustua koko tilikauden tietoja suuremmassa määrin arvioihin. (Räty & Virkkunen 2004, s. 153) Olennaisuutta tulee arvioida osavuositarkastuksen näkökulmasta, eikä koko tilikauden ennakoitun tiedon valossa. Esimerkiksi satunnaiset erät, tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden tai kirjanpidollisten arvioiden muutokset ja perustavaa laatua olevat virheet tulee ottaa huomioon sillä perusteella ovatko ne olennaisia suhteessa osavuositarkastuksen tietoihin. Poikkeuksena on tuloverojen arviointi, jotka tulee ilmoittaa koko tilikauden arvioitun keskimääräiseen veroasteeseen nojaten. (Leppiniemi 2003, s. 148, Räty & Virkkunen 2004, s. 153)

Standardi määrittelee osavuositarkastuksen kokonaista tilikautta lyhyemmäksi ajanjaksoksi, jolta laaditaan taloudellinen raportti, eli osavuositarkastus. Osavuositarkastus on siis taloudellinen raportti, joka sisältää joko

kokonaisen tilinpäätöksen tai sen lyhennelmän osavuosisijaksolta. (IFRS-standardit 2004, s. 1376)

Kun osavuosisikatsaus on laadittu IFRS:n mukaan, on siitä annettava tieto. (IFRS-standardit 2004, s. 1379) Osavuosisikatsausta ei saa sanoa IFRS:n mukaiseksi, jos se ei ole kaikkien voimassa olevien standardien ja SIC/IFRIC tulkintojen mukainen. Vaatimus vastaa sisällöltään IAS 1 standardin vaatimuksia ilmoittaa tarkasti IFRS-normien noudattamisesta. (Räty & Virkkunen 2002, s.107)

3.2.1 Osavuosisikatsauksen sisältö

IAS 34 määrää osavuosisikatsauksen vähimmäisisällöstä, erityisesti asioista jotka tulee esittää tilinpäätöksessä. IAS 34 ei määrää kuka julkistaa osavuosisikatsauksen, eikä sitä kuinka pian tai usein osavuosisijakson päättymisen jälkeen osavuosisikatsaus tulee julkistaa, nämä asiat on jätetty päätettäväksi kansallisille sääntelyelimille. Julkinen valta edellyttää julkistamista yhteisöiltä, joiden oman tai vieraan pääoman ehtoiset arvopaperit ovat julkisen kaupankäynnin kohteena, IASC suosittelee tätä lähestymistapaa. Standardia IAS 34 tulee noudattaa niin lakisääteisissä osavuosisikatsauksissa kuin vapaaehtoisissakin. (IFRS-standardit, Leppiniemi 2003, s. 48)

Osavuosisikatsauksen tulee sisältää vähintään seuraavat osat,

- lyhennetty tase
- lyhennetty tuloslaskelma
- lyhennetty oman pääoman muutoslaskelma
- lyhennetty rahavirtalaskelma
- tietyt liitetiedot
- osavuoden laimentamaton ja laimennettu osakekohtainen tulos
(IFRS-standardit 2004, s. 1376-1377)

Lyhennetyt oman pääoman muutoslaskelman tulee osoittaa kaikki oman pääoman muutokset tai muut oman pääoman muutokset kuin ne, jotka johtuvat oman pääoman siirroista yrityksen ja sen omistajien välillä tai voitonjaosta omistajille. (Räty & Virkkunen 2004, s. 149)

Yritys voi osavuositilinsäilytyksessään julkistaa kokonaisen osavuositilinpäätöksen tai vaihtoehtoisesti tilinpäätöslyhennelmän. Jos julkistetaan tilinpäätöslyhennelmä, tulee sen sisältää vähintään kaikki viimeisimmän vuosittain päätökseen sisältyneet otsikkorivit ja välisummat sekä tämän standardin edellyttämät liitetiedot. Rivejä tai liitetietoja on lisättävä, mikäli niiden poisjättäminen tekisi lyhennetystä osavuositilinsäilytyksestä harhaanjohtavan. (IFRS-standardit 2004, s. 1377) Jos yritys julkistaa tilinpäätöksen kokonaisuudessaan tulee sen sisältää kaikki standardissa IAS 1 vaaditut tiedot. (Räty & Virkkunen 2004, s. 150)

Osavuositilinsäilytys laaditaan konsernitilinsäilytyksellä, jos edellisessä vuosittain päätöksessä esitettiin konsernitilinpäätös. (IFRS-standardit 2004, s. 1377) Jos konsernitilinpäätöksen ohella on laadittu myös emoyrityksen erillistilinpäätös, ei standardi vaadi eikä toisaalta myöskään estä emoyrityksen tilinpäätöksen sisällyttämistä osavuositilinsäilytykseen. (Räty & Virkkunen 2002, s. 107)

Osavuositilinsäilytyksen on sisällettävä osavuositilinpäätös seuraavilta ajanjaksoilta:

- tase osavuositilinsäilytyksen lopussa ja vertailutase edeltävän tilikauden lopussa
- tuloslaskelma osavuositilinsäilytykseltä ja kuluvan tilikauden alusta osavuositilinsäilytyksen loppuun sekä vertailutiedot edeltävän tilikauden vastaavilta ajanjaksoilta

- oman pääoman muutoslaskelma tilikauden alusta osavuositilikauden loppuun sekä vertailutiedot vastaavalta ajanjaksolta edeltävän tilikauden alusta osavuositilikauden loppuun
- kumulatiivinen rahavirtalaskelma tilikauden alusta osavuositilikauden loppuun ja vertailutiedot vastaavalta ajanjaksolta edeltävän tilikauden alusta osavuositilikauden loppuun. (IFRS-standardit 2004, s. 1379)

3.2.2 Osavuositilikauden laadintaperiaatteet

Osavuositilikaudessa tulee noudattaa samoja laatimisperiaatteita kuin vuosittain päätöksessä. Poikkeuksen muodostavat laatimisperiaatteiden muutokset, jotka on toteutettu viimeisimmän tilinpäätöspäivän jälkeen ja jotka tulee ottaa huomioon seuraavassa vuosittain päätöksessä. Raportointiväli ei saa vaikuttaa vuosittain tuloksen määrittämiseen joten arvot tulee määrittää niin, että ne perustuvat ajanjakson tilikauden alusta osavuositilikauden loppuun. (IFRS-standardit 2004, s. 1381, Rätty & Virkkunen 2004, s. 153) IFRS-standardit antavat seuraavanlaisia esimerkkejä. Periaatteet, joita noudatetaan kirjattaessa ja määritettäessä tappioita ja jotka johtuvat vaihto-omaisuuden arvonalentumisesta, uudelleen järjestelyistä tai muista arvonalentumisista, jotka ovat samat, joita yritys noudattaisi, jos se laatisi vain vuosittain päätöksen. Jos kyseiset erät kuitenkin kirjataan ja määritellään yhdellä osavuositilijaksolla ja arvio muuttuu tilikauden myöhemmillä osavuositilijaksoilla, tulee alkuperäistä arviota muuttaa joko kirjaamalla lisää tappiota tai peruuttamalla aikaisemmin kirjattu määrä. Menoa, joka ei ole osavuositilijakson lopussa varojen määrän mukainen, ei aktivoida odottamaan myöhempää tietoa siitä vastaako se varojen määritelmää, eikä tasaamaan eri osavuositilijaksojen tulosta. Tuloverot kirjataan perustuen osavuositilijakson parhaaseen arviioon vuotuisen tuloverokannan painotetusta keskiarvosta, jonka odotetaan toteutuvan koko tilikaudella. Jos tuloveroja koskeva arvio

muuttuu, oikaistaan tuloveroja myöhemmillä osavuositajaksilla. (IFRS-standardit 2004, s. 1382)

Tilikauden aikana kausiluontoisesti, jaksottaisesti tai epäsäännöllisesti saatavia tuottoja ei saa ennakoida, eikä tulouttamista saa lykätä osavuositajakson lopussa, mikäli ennakoiminen tai lykkääminen ei olisi perusteltua yhteisön tilikauden lopussa (korkotuotot, rojalit, julkiset avustukset). (IFRS-standardit 2004, s. 1383)

Tilikauden aikana epätasaisesti syntyvät menot on ennakoitava tai niiden kuluksi kirjaamista lykättävä osavuositajaksuussa siinä ja vain siinä tapauksessa, että tämän tyyppisten menojen ennakoiminen tai kuluksi kirjaamisen lykkääminen olisi perusteltua myös tilikauden lopussa. (IFRS-standardit 2004, s. 1383)

Arviointimenetelmiä valittaessa täytyy varmistaa että menetelmät antavat oikeaa ja luotettavaa informaatiota yhteisön taloudellisesta tilasta. Kaikki yhteisön taloudelliseen asemaan ja toimintaan vaikuttava relevantti tieto, tulee esittää osavuositajaksuussa. Vaikka vuosittaiset ja osavuositajaksuussa käytettävät arviointimenetelmät perustuvat usein järkeviin arvioihin, edellyttää osavuositajaksuun laatiminen yleensä enemmän arviointimenetelmien käyttämistä kuin vuositilinpäätöksen laatiminen. (IFRS-standardit 2004, s. 1383)

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteen muutos, jota koskevia siirtymäsääntöjä ei määrätä uudessa standardissa tai tulkinnassa on esitettävä oikaisemalla kuluvan tilikauden aikaisempien osavuositajaksuusten tietoja ja vastaavien osavuositajaksuun tietöjät. Tietoja on oikaistava aikaisemmilta tilikausilta, jotka oikaistaan vuositilinpäätöksessä IAS 8:n mukaisesti tai oikaisemalla kuluvan tilikauden tietoja ja vastaavien tilikausien osavuositajaksuun tietöjät niin, että uutta tilinpäätöksen laatimisperiaatetta sovelletaan eitäkautuvasti aikaisimmasta mahdollisesta ajankohdasta alkaen. Tämä

silloin, kun ei ole käytännössä mahdollista määrittää kauden alkuun mennessä kertynyttä vaikutusta uuden tilinpäätöksen laatimisperiaatteen soveltamisesta kaikkiin aikaisempiin kausiin. (IFRS-standardit 2004, s. 1384)

3.2.3 Liitetiedot

IFRS-tilinpäätöksen liitetiedoille on annettu yleisvaatimus IAS 1 standardissa. Sen mukaan liitetietoina on tarkoitus esittää informaatiota tilinpäätöksen laatimisperiaatteista, kuten laskentamenetelmien valinnasta ja soveltamisesta. Liitetiedoilla taataan myös standardien vaatima minimi informaatio silloin kun sitä ei ole muualla osavuositarkastuksessa esitetty. Liitetiedot tuottavat lisäinformaatiota, jotta tilinpäätös noudattaisi oikean ja riittävän kuvan periaatetta. Lisäksi IAS 1 määrittelee liitetietojen järjestyksen täysimittaisessa tilinpäätöksessä ja perään kuuluttaa järjestelmällisyyttä liitetietojen esityksessä ja merkinnässä. (Vihavainen 2004)

Osavuositarkastuksen liitetiedoista määrätään standardissa IAS 34. Standardi määrittelee liitetiedot, jotka tulee esittää jos niitä ei ole esitetty muualla. Myös muissa standardeissa IAS 34:n lisäksi määrätään liitetiedoista, jotka tulee sisällyttää tilinpäätökseen. Silloin kuitenkin tarkoitetaan sellaista täydellistä tilinpäätöstä, joka sisältyy vuosikertomukseen ja joskus muihin taloudellisiin raportteihin. Kun yritys esittää osavuositarkastuksessaan tilinpäätöslyhennelmän, ei näitä tietoja tarvitse esittää. Tiedot tulee kuitenkin esittää jos osavuositarkastuksessa julkaistaan lyhennelmän sijasta täydellinen tilinpäätös. (Räty & Virkkunen 2002, s. 109)

Osavuositarkastuksen käyttäjällä on käytössään viimeisin vuositilinpäätös. Siksi on tarpeellista selostaa vain sellaisia tapahtumia ja liiketoimia, jotka ovat merkittäviä niiden muutosten ymmärtämiseksi, joita yrityksen taloudellisessa asemassa ja toiminnan tuloksessa on tapahtunut edellisen

vuositilinpäätöksen jälkeen. (IFRS-standardit 2004, s. 1378) Kuitenkin jos osavuositilinpäätöksen laatija ei viimeisimmässä kansallisen tilinpäätösnormiston mukaisessa tilinpäätöksessään esittänyt informaatiota kyseisen osavuositilinpäätöksen ymmärtämiseksi, tulee sen esittää kyseinen informaatio osavuositilinpäätöksessä tai viitattava julkiseen asiakirjaan joka sisältää tämän informaation. (IFRS-standardit 2004, s. 64) Osavuositilinpäätöksessä voidaan siis viitata esimerkiksi aikaisemmin julkistettuun tiedotteeseen IFRS-standardien käyttöönotosta.

Vähintään seuraavat liitetiedot (kohdat 1-10) tulee standardin IAS 34 nojalla esittää, jos niitä ei esitetä muualla osavuositilinpäätöksessä. Tiedot on esitettävä tilikauden alusta osavuositilinpäätöksen loppuun. Yrityksen on kuitenkin esitettävät myös kaikki olennaiset tiedot, jotka ovat tarpeen osavuositilinpäätöksen ymmärtämiseksi. (IFRS-standardit 2004, s. 1378) Yleisesti ottaen liitetiedot tulee esittää järjestelmällisellä tavalla ja niin että jokaiseen taseeseen, tuloslaskelmaan ja rahavirtalaskelmaan liittyvään erään lisätään viittaus mahdolliseen liitetietoon ja päinvastoin.

1) tieto laskentaperiaatteiden käytöstä

Osavuositilinpäätöksessä tulee esittää tieto siitä, että siinä on sovellettu samoja laskentaperiaatteita kuin edellisessä tilinpäätöksessä. Jos laskentaperiaatteissa on tapahtunut muutoksia edellisen vuositilinpäätöksen jälkeen, tulee yrityksen esittää kuvaus muutosten luonteesta ja vaikutuksesta. (IFRS-standardit 2004, s. 1378, Rätty & Virkkunen 2004, s. 150)

2) selostus osavuositilinpäätöksen toiminnan kausiluontoisuudesta tai jaksottaisuudesta

Jos yhteisön liiketoiminta on erittäin jaksottaista, suositellaan osavuositilinpäätöksen liitetietoina esitettäväksi taloudellista informaatiota

osavuositakson päättymistä edeltävältä 12 kuukauden jaksolta ja vertailutiedot tätä edeltäviltä 12 kuukaudelta (vrt. osavuositakson sisältö). (IFRS-standardit 2004, s. 1380)

3) poikkeuksellisten erien luonne ja määrä

Jos osavuositaksolla on sellaisia varoihin, velkoihin, omaan pääomaan, tulokseen tai rahavirtoihin vaikuttavia eritä, jotka ovat kokonsa, luonteensa tai esiintymistiheydensä vuoksi poikkeuksellisia, tulee niistä antaa tieto osavuositaksuksessa. (Räty & Virkkunen 2004, s. 150)

4) muutokset, joita on tapahtunut tilikauden aikaisemmilla osavuositaksoilla esitettyjen lukujen arvioinnissa

Osavuositaksuksessa tulee esittää sellaisten muutosten luonne ja määrä, jotka ovat tapahtuneet tilikauden aikaisemmilla osavuositaksoilla koskevien lukujen arvioinnissa tai aikaisempien tilikausien lukujen arvioinnissa. Muutokset tulee esittää, jos ne ovat olennaisia tarkasteltavan osavuositakson kannalta. (Räty & Virkkunen 2004, s. 150)

5) vieraan ja oman pääoman ehtoisten arvopapereidenliikkeeseenlaskut, takaisinmaksut ja takaisinmaksut

6) maksetut osingot

Maksetut osingot tulee esittää osaketta kohden tai yhteenlaskettuna niin että kantaosakkeille ja muille osakkeille jaettavat osingot eritellään. (IFRS-standardit 2004, s. 1378)

7) segmentin tuotot ja tulos ensisijaisesta segmentistä

Ensisijainen on se yrityksen segmentti, jossa ovat yrityksen pääasialliset riskien ja kannattavuuden lähteet. (KPMG 2003, s. 56) Segmenttikohtaisen tietojen esittämistä edellytetään kuitenkin vain, jos IAS 14 edellyttää yrityksen esittämään segmenttikohtaiset tiedot vuositilinpäätöksessään. (Räty & Virkkunen 2002, s. 108) Laajat segmenttiliitetiedot käsittävät seuraavat osat.

- a) segmentin tuotot eriteltyinä sisäisiin ja ulkoisiin tuottoihin
- b) segmentin tulos (liiketulos)
- c) segmentin varat
- d) segmentin velat
- e) investoinnit
- f) kokonaispoistot
- g) maksutapahtumaa sisältämättömät kulut
- h) täsmäytys tilinpäätökseen
- i) liiketoimintasegmenttien toiminnot
- j) maantieteellisen segmentin koostumus
- k) segmenttien välisten siirtojen hinnoitteluperusteet. (KPMG 2003, s. 62-62)

8) osavuositilivuoden päättymisen jälkeisen olennaiset tapahtumat, jos niitä ei ole otettu huomioon osavuositilivuoden tilinpäätöslaskelmissä

Sellaiset olennaiset osavuositilivuodet päättymisen jälkeiset tapahtumat, joiden ilmoittamatta jättäminen saattaisi vaikuttaa osavuositilivuoden käyttäjän taloudellisiin päätöksiin, tulee ilmoittaa osavuositilivuodessa. (KHT-yhdistys 2004, s. 146) Tilikauden päättymisen jälkeisiin tapahtumiin kuuluvat kaikki tapahtumat siihen päivään saakka kun tilinpäätös hyväksytään julkistettavaksi. (KPMG 2004, s. 19)

9) rakenteessa tapahtuneiden muutosten vaikutus mm. liiketoimintojen yhdistämiset (IFRS 3), tytäryritysten ja pitkäaikaisten sijoitusten

hankinnat ja niistä luopumiset, uudelleen järjestelyt ja lopetettavat toiminnot

Liiketoimintojen yhdistämisestä yhteisön on osavuositarkastuksessaan esitettävä IFRS 3 standardissa kappaleissa 66-73 myös tilinpäätöksessä vaadittuja tietoja. (IFRS-standardit 2004, s. 1379) Hankkijaosapuolen on esitettävä tiedot, joiden avulla tilinpäätöksen käyttäjä, esimerkiksi sijoittaja, voi arvioida liiketoimintojen yhdistämisen taloudellisia vaikutuksia yritykselle. Tiedot tulee antaa yhdistymisestä, jotka ovat toteutuneet kauden aikana tai osavuositarkastuksen päättymisen jälkeen, mutta ennen osavuositarkastuksen hyväksymistä julkistettavaksi. (Torniainen & Riihimäki 2004, s. 34, KHT-yhdistys 2004, s. 62) Jotta taloudellisten vaikutusten arviointi onnistuisi, tulee hankkijaosapuolen esittää seuraavat tiedot jokaisesta kauden aikana toteutuneesta liiketoimintojen yhdistämisestä,

- a) yhdistyneiden yhteisöjen tai liiketoimintojen nimet sekä kuvaus niistä
- b) hankinta-ajankohta
- c) hankittu prosenttiosuus äänivaltaisista oman pääoman ehtoista instrumenteista
- d) yhdistämisen hankintameno ja kuvaus hankintamenojen komponenteista, mukaan lukien yhdistämisestä välittömästi johtuvat menot. Silloin kun osana hankintamenoa lasketaan tai tullaan laskemaan liikkeeseen oman pääoman ehtoisia instrumentteja, on tilinpäätöksessä ja osavuositarkastuksessa esitettävä myös liikkeeseen laskettujen tai laskettavien oman pääoman ehtoisten instrumenttien lukumäärä ja kyseisten instrumenttien käypä arvo ja tämän käyvän arvon määrittämisperuste. Jos instrumenteille ei ole olemassa julkistettua hinta, on ilmoitettava ne oletukset, jotka on tehty käypää arvoa määriteltäessä. Jos on olemassa julkistettu hinta mutta sitä ei ole käytetty on siitä annettava tieto ja syy miksi sitä

ei ole käytetty. On myös julkistettava oman pääoman ehtoisten instrumenttien arvon määrittämiseen käytetty menetelmä ja tehdyt oletukset sekä lisäksi tulee julkistaa julkistetun hinnan ja määritellyn arvon välinen ero.

- e) yksityiskohtaiset tiedot toiminnoista, joista on päätetty luopua liiketoimintojen yhdistämisen seurauksena.
- f) määrät, jotka hankinta-ajankohtana on kirjattu kutakin hankinnan kohteen varojen, velkojen ja ehdollisten velkojen ryhmää koskien ja, ellei esittäminen ole käytännössä mahdotonta, IFRS-standardien mukaisesti määritetellyt kirjanpitoarvot välittömästi ennen yhdistämistä. Mikäli tietojen esittäminen on käytännössä mahdotonta, on sitä annettava tieto sekä selvitys
- g) jos hankkijaosapuolen osuus kirjattujen yksilöitävissä olevien varojen, verojen ja ehdollisten velkojen nettomääräisestä täydestä arvosta ylittää liiketoimintojen yhdistämisen hankintamenon, tulee hankkijaosapuolen, summasta varmistettuaan, kirjata ylimenevä määrä tulosvaikutteisesti ja annettava siitä tieto.
- h) kuvaus hankintamenoon vaikuttaneista tekijöistä, jotka ovat aiheuttaneet liikearvon kirjaamisen
- i) hankkijaosapuolen kauden tulokseen sisältyvä hankinnan kohteen tulos hankinta ajankohdasta lähtien. (IFRS- standardit 2004, s. 280-281, Pricewaterhousecoopers 2004a, s.43)

Edellä mainitut tiedot tulee antaa yksityiskohtaisina sellaisista toteutuneista liiketoiminnoista, jotka yksinään eivät ole olennaisia. Jos mahdollista tulee lisäksi esittää syntyneen yhteisökokonaisuuden liikevaihto sekä tulos ja tappio ikään kuin toteutuneet yhdistämiset olisivat tapahtuneet kauden alussa. (IFRS- standardit 2004, s. 281)

Hankkijaosapuolen tulee myös esittää tiedot, joiden avulla tilinpäätösinformaation käyttäjän on mahdollista arvioida niiden kaudella

kirjattujen voittojen, virheiden korjausten ja muiden taloudellisten oikaisujen vaikutuksia, jotka liittyvä kaudella tai aikaisemmillä kausilla toteutuneisiin liiketoimintojen yhdistämissiin. (IFRS- standardit 2004, s. 282)

IFRS 3 sovelletaan 31.3.2004 sopimusten jälkeen. Uusia standardeja on siis sovellettava viimeistään 31.3.2004 alkavilta tilikausilta. Vuonna 2005 IFRS-raportointiin siirtyvien yritysten on sovellettava myös IFRS 3 standardia tilinpäätöksissään. Tämä tarkoittaa yrityskauppojen muuttunutta käsittelyä, mutta myös sitä että vertailutiedot tulee laatia uusien sääntöjen mukaan. (Torniainen & Riihimäki 2004, s. 34)

10) ehdollisten velkojen ja varojen muutokset edellisen tilinpäätöspäivän jälkeen

Standardissa IAS 37 määrätään varausten, ehdollisten velkojen ja ehdollisten varojen kirjaamisesta ja arvostamisesta. Standardissa erotellaan varaukset ja ehdolliset velat. Kaikki velat voidaan tulkita ehdollisiksi, koska niiden toteutumisaikajankohta ja määrä ovat tilinpäätöshetkellä epävarmoja. Ehdolliset veloilla ja varoilla tarkoitetaan sellaisia velkoja joita ei merkitä taseeseen. Varaukset perustuvat olemassa oleviin velvoitteisiin ja ne tulee merkitä taseeseen tiettyjen ehtojen täytyessä. (KPMG 2003, s. 153)

Varaus voidaan merkitä taseeseen, jos kaikki seuraavat kriteerit täyttyvät:

- aikaisemman tapahtuman seurauksena on oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite
- taloudellisten voimavarojen siirtyminen pois yrityksestä on todennäköistä velvoitteen täyttämiseksi, ja
- velvoitteen määrä on arvioitavissa luotettavasti. (KPMG 2004, s. 36)

Jos edellisistä kriteereistä taloudellisten voimavarojen siirtyminen pois yrityksestä ei täyty, voi yrityksellä olla ehdollinen velka. Ehdolliset velat

voivat liittyä esimerkiksi oikeudenkäynteihin, veroriitoihin tai ympäristövastuisiin. Ehdollista velkaa ei kirjata taseisiin, mutta siitä kerrotaan liitetiedoissa, ellei sen toteutuminen ole erittäin epätodennäköistä. Ehdollista varaa ei myöskään kirjata taseeseen, mutta se esitetään liitetietona, jos taloudellinen hyöty on yritykselle erittäin todennäköistä. Esimerkkejä ehdollista varoista ovat vakuutuskorvauksiin tai oikeudenkäynteihin liittyvät saatavat. (KPMG 2004, s.38)

Yritysten yhteenliittymissä hankintamenolaskelmassa huomioidaan hankitussa kohteessa olevat ehdolliset velat, sillä näiden katsotaan olevan osa kokonaiskauppahinnan muodostamista. (KPMG 2004, s. 38)

Liitetietovaatimukset voivat edellyttää yritykseltä esimerkiksi seuraavien tietojen julkistamista osavuosikatsauksessa.

- vaihto-omaisuuden kirjanpitoarvon alentaminen nettorealisointiarvoa vastaavaksi tai tällaisen arvonalennuksen peruuttaminen
- aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden aineettomien hyödykkeiden tai muiden omaisuuserien arvon alentumisesta johtuvan tappion kirjaaminen ja tällaisten arvonalentumistappioiden peruuttaminen
- toiminnan uudelleen järjestelystä johtuvia menoja varten tehtyjen varausten peruuttaminen
- aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankinnat ja vähennykset
- aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankkimista koskevat sitoumukset
- oikeudenkäynnin seurauksena suoritettavat korvaukset
- aikaisempia tilikausia koskevien virheiden korjaukset
- lainan hoitamisen laiminlyönti tai lainasopimuksen ehtojen vastainen tilanne, jota ei ole korjattu viimeistään tilinpäätöspäivää
- liiketoimet lähipiiriin kuuluvien kanssa. (IFRS- standardit 2004, s. 1379)

3.3 IFRS-standardien vaikutus osavuositiedon sisältöön

IFRS-tilinpäätös laaditaan ensisijaisesti sijoittajaa varten. Tapahtumien ja liiketoimien olennaisuutta arvioidaan suhteessa kyseiseen osavuositiedon jaksoon. Osavuositiedossa tapahtuvia muutoksia on listannut mm. Järvinen selvityksessään osavuositiedoista (2004). Keskeisimmät muutokset kohdistuvat rahavirtalaskelmaan, oman pääoman muutoksiin, poikkeuksellisten erien vaikutuksiin, segmenttiraportointiin sekä yhtiön rakennemuutoksiin. Lisäksi muutoksia ja päänvaivaa yrityksille aiheuttavat lisääntyneet liitetietovaatimukset.

Järvinen painottaa selvityksessään myös johdon roolin korostumista, sijoittajille annettavan luotettavan ja ajantasaisen tiedon voidaan olettaa kuuluvan entistä kiinteämmin johdon vastuualueeseen. Koska standardien myötä vaihtoehtoiset raportointitavat vähenevät, parantavat IFRS-standardit annetun informaation laatua. Standardien myötä myös sisältöpainotteisuus korostuu, johdon tulisi kyetä antamaan osavuositiedoissaan myös arvioita keskeneräisten prosessien taloudellisesta merkityksestä.

Suomalaiset tilinpäätökset on usein laadittu siten, että liitetiedoissa annetaan säännösten mukainen minimi informaatio ja yksittäisiä tietoja on voitu jättää antamatta, ellei niitä erikseen ole määrätty annettaviksi. Lisäksi tietoja on voitu jättää julkaisematta jos niiden on katsottu olevan ns. herkkää tietoa ja paljastavan yrityksen liikesalaisuuksia. (Torniainen & Riihimäki 2004, s. 33) IFRS-osavuositiedot totuttavat suomalaiset tilinpäätöksen laatijat tilanteeseen, jossa yrityksen tulee antaa toiminnastaan laajoja liitetietoja taloudellisten raporttien käyttäjien päätöksenteon tueksi.

Pelkästään standardin IAS 34 noudattaminen ei vielä Suomessa riitä. Suomalaiset säädökset ovat yhä voimassa, vaikka IFRS-raportointiin

siirrytäänkin. Esimerkiksi valtiovarainministeriön asetus edellyttää osavuositarkastuksen taulukko-osassa esitettäväksi tiedot edelliseltä tilikaudelta, kun se standardin IAS 34 mukaan on tarpeen vain jos toiminta on jaksottaista tai kausiluonteista. (Suomela & Lopenen 2005, s. 25)

Seuraavassa taulukossa on esitetty kootusti standardin IAS 34 vaatimat liitetiedot sekä suomalaisen kirjanpitolainsäädännön vaatimat tiedot.

IAS 34.16 mukaiset liitetiedot	FAS:n mukainen sääntely osavuositarkastuksista
<p>Tieto laatimisperiaatteista</p> <p>Tieto siitä, että osavuositarkastuksessa sovelletaan samoja laatimisperiaatteita ja laskentamenetelmiä kuin edellisessä vuositilinpäätöksessä. Mikäli laatimisperiaatteissa tai laskentamenetelmissä on tapahtunut muutoksia edellisen vuositilinpäätöksen jälkeen, tulee osavuositarkastuksessa esittää kuvaus muutosten luonteesta ja vaikutuksesta.</p>	<p>Osavuositarkastus laaditaan yrityksen tilinpäätöksessään noudattamien periaatteiden mukaisesti, jolloin arvostus- ja ovat tilinpäätöksessä noudatettuja periaatteita vastaavat.</p>
<p>Selostus toiminnan kausiluontoisuudesta tai jaksottaisuudesta.</p>	<p>Yrityksen toiminnan olennaisista kausivaihteluista annetaan selitys, mikäli se on tarpeen tuloksen ja taloudellisen aseman arviointia varten.</p>
<p>Poikkeuksellisten erien luonne ja määrä.</p>	<p>Mikäli katsastuskauteen sisältyy sellaisia seikkoja, jotka eivät toistu tilikauden seuraavilla neljänneksillä tai seuraavalla puolivuotiskaudella, on näistä mainittava kaikissa asianomaiselta tilikaudelta laadittavissa osavuositarkastuksissa oikean ja riittävän kuvan antamiseksi. Tällaisia seikkoja voivat olla esimerkiksi huomattavat osingot, merkittävät yksittäiset tulotukset tai olennaiset kulukirjaukset tilikauden jollakin neljänneksellä tai puolivuotiskaudella.</p>
<p>Arvopapereiden liikkeeseenlaskut, takaisinankinnat ja takaisinmaksut.</p>	<p>Osavuositarkastuksen selostusosassa esitettävien tietoihin kuuluvat katsastuskauden aikana päätetyt annot</p>

	<p>sekä vaihtovelkakirja- ja optio-oikeuksien liikkeeseen laskut.</p> <p>Tilikauden aikana tapahtuneista omien osakkeiden lisäyksistä ja vähennyksistä on oltava maininta.</p>
Maksetut osingot.	Huomattavat osingot on mainittava oikean ja riittävän kuvan antamiseksi. Lisäksi maksetut osingot tulee esittää rahavirtalaskelmassa.
Ensisijaisen segmentin tuotot ja tulos.	Osavuositarkastuksen osalta ei ole segmenttiraportoinnin esittämisvaatimuksia.
Kauden jälkeiset olennaiset tapahtumat	Osavuositarkastuksessa on selostettava liikkeeseenlaskijan toiminnan ja tuloksen kannalta olennaisia katsastuskauden jälkeisiä tapahtumia sekä liikkeeseenlaskijan todennäköistä kehitystä kuluvana tilikautena siinä määrin kuin se on mahdollista.
Yhteisön rakenteessa tapahtuneet muutokset.	Selostettaviin seikkoihin kuuluvat mm. yrityskaupat sekä merkittävät investoinnit.
Muutokset ehdollisissa varoissa ja veloissa.	Varsinaista sääntelyä ehdollisista varoista ja veloista ei ole.

Taulukko 1. IAS 34:n vaatimat vähimmäisliitetiedot ja niitä vastaavat suomalaiset säädökset. (Suomela & Loponen 2005, s. 26)

Taulukosta 1 havaitaan, missä suurimmat muutokset liitetietojen osalta ovat. Eniten IFRS-raportointiin siirtyminen vaikuttaa segmenttiraportointiin, rakenteellisiin muutoksiin sekä ehdollisiin varoihin ja velkoihin.

Segmenttiraportoinnin vaatimukset liittyvät siihen tosiseikkaan, että yhdisteltäessä konsernin osia yhteen kokonaisuuteen, katoaa matkalla olennaista tietoa yksittäisten osien taloudellisista tapahtumista ja rahavirroista. Sijoittajat ovat kuitenkin kiinnostuneet myös yksittäisten yksiköiden menestymisestä ja toteutuneen tuloksen jakautumisesta

konsernin osien välillä. Segmenttiraportoinnin avulla on myös helpompi arvioida yrityksen kokonaisriskiä, joka puolestaan vaikuttaa yrityksen pääoman kustannuksiin. (Troberg 2003, s. 117-118) Tilinpäätöksen lukijalla on myös mahdollisuus arvioida paremmin yrityksen tuloksen kehittymismahdollisuuksia erilaisilla markkinoilla. Kannattavuus ja kasvumahdollisuudet voivat erilaisilla markkinoilla olla toisistaan poikkeavia riippuen esimerkiksi siitä ovatko markkinat kehittyvät, vakaat tai taantuvat. (KPMG 2004, s. 29)

Erilaiset rakenteelliset muutokset kuten tytäryhtiöiden hankkimiset ja toimintojen lakkauttamiset vaikuttavat aina yrityksen toimintaan. Uusien liitetietovaatimusten avulla pyritään helpottamaan esimerkiksi liiketoimintakauppojen vaikutuksen arviointia. Esimerkiksi hankintamenon kohdistamispäätösten avulla sijoittajat voivat arvioida mistä ostaja yritys on todella halunnut maksaa ja kuinka hankita pystytään jatkossa hyödyntämään (Ikonen et al. 2005, s. 15).

Ehdollisten varojen ja velkojen kohdalla ei ole suomalaista lainsäädäntöä, mutta pakollisen varauksen sisältö on sama. Suomalainen lainsäädäntö edellyttää liitetietoja vain pakollisista varauksista ja niiden muutoksista, jos ne ovat olennaisia ja liitetietojen antaminen on tarpeen tase-erien selventämiseksi. (KPMG 2003, s. 155) IFRS puolestaan vaatii liitetietoja kaikista ehdollisten varausten ja velkojen ryhmästä. Ehdollisten varausten ja velkojen ilmoittaminen perustuu sijoittajan asemaan, niiden avulla sijoittaja pystyy arvioimaan yrityksessä meneillään olevia prosesseja, kuten oikeudenkäyntejä, ja niiden vaikutusta yrityksen toimintaan.

IFRS-standardien myötä kohdistuu myös sijoittajaviestintään paineita, sijoittajia ja henkilöstöä on koulutettava ymmärtämään IFRS:n mukaisia talousraportteja. Tuloslaskelma painoisesta tilinpäätösinformaatiosta siirrytään tasepainotteiseen, liitetiedot lisääntyvät runsaasti ja tunnusluvut tulevat muuttumaan. Talousraporttien tulee täyttää johdon, analyytikkojen

ja uusien säännösten vaatimukset. IFRS-normiston vaikutuksesta tuloksen vaihtelevuus kasvaa ja näin ollen vaikeutuu analyytikkojen ja sijoittajien arvostama ennustettavuus. (Narvanmaa 2004)

IFRS-raportoinnin tuomat muutokset ja uudistukset vaikuttavat eri tavoin eri toimialoilla ja erilaisissa yrityksissä. Vaikutuksiin vaikuttaa mm. onko yritys käyttänyt käypiä arvoja jo aikaisemmin taseessaan ja esimerkiksi kasvanut yritysostojen avulla. (Niemelä 2004, s. 25)

Sijoittajan kannalta vertailukelpoisuus on tärkeää, mutta myös kertaerien vaikutus tulisi ottaa huomioon sijoituskohteesta päätettäessä. Sijoittajan vastuulle jää esimerkiksi valinta siitä kuuluvatko mittavat irtisanomiset ja niistä aiheutuvat kulut yhtiön varsinaiseen liiketoimintaan. IFRS kuitenkin velvoittaa yritykset erittelemään erot pro forma-lukujen ja virallisten lukujen välillä. (Salin 2003, s. 32)

Kappaleessa 3.4 tarkastellaan jo IFRS-raportointiin siirtyneiden yritysten osavuosikatsauksia. Tarkastelulla pyritään paneutumaan IFRS:n mukanaan tuomaan kysymykseen liitetietojen laajuudesta. Tarkoitus on pohtia kuinka liitetietovaatimukset näkyvät yritysten osavuosikatsauksissa ja kuinka laajasti yritykset antavat sijoittajille tietoa uusien vaatimusten mukaisesti.

3.4 IFRS-osavuosikatsauksen liitetiedot yrityksissä

Tutkimuksessa tutkittiin viiden suomalaisen pörssiyrityksen IFRS-osavuosikatsauksia. Stora Ensoa ja Huhtamäkeä lukuun ottamatta tutkitut yritykset ovat siirtyneet IFRS-raportointiin 1.1.2004 ja näin ollen julkistaneet ensimmäiset IFRS-osavuosikatsauksensa ensimmäiseltä vuosineljännekseltä 2004. Yksi osavuosikatsauksista käsittää vuoden 2004 tammikuusta syyskuuhun. Yritykset ovat pääasiassa suuria kansainvälisiä teollisuusyrityksiä, joilla on useita liiketoiminta-alueita ja

tytäryrityksiä. Tarkastelussa olivat mukana seuraavat osavuositarkastukset; Amer Yhtymä Oyj tammi-maaliskuu 2004, UPM tammi-syyskuu 2004, Kone Corporation tammi-maaliskuu 2004, Huhtamäki tammi-maaliskuu 2004 sekä Stora Enso tammi-maaliskuu 2004.

Yleisesti osavuositarkastusten sisältö vastaa standardin IAS 34 vähimmäisisältöä, kaikki osavuositarkastukset sisältävät ainakin lyhennetyn taseen ja tuloslaskelman, oman pääoman muutoslaskelman, rahavirtalaskelman sekä osakekohtaisen tuloksen laimennettuna ja laimentamattomana.

Kaikki yritykset antavat osavuositarkastuksissaan tiedot kyseiseltä osavuositarkastusajalta sekä vuoden alusta kyseisen osavuositarkastusajan loppuun. Myös vastaavat vertailutiedot edellisvuodelta löytyvät kaikkien osavuositarkastuksista. Lisäksi Stora Enso ilmoittaa vertailutiedot kaikilta edellisvuoden osajaksolta ja UPM:n ilmoittavat tiedot kaikista vuoden 2004 toteutuneista osavuositarkastusajaksista vuoden 2003 vertailutietoineen.

Koska tutkimus koskee erityisesti liitetietoja, tarkasteltiin osavuositarkastuksia standardissa IAS 34 määriteltyjen liitetietovaatimusten pohjalta. Erityistä huomiota kiinnitettiin liitetietojen laajuuteen ja esittämistapaan. Ensimmäiseksi huomion kiinnittikään varsinaisten liitetietojen puuttuminen, yritykset eivät sisällytä osavuositarkastuksiinsa varsinaisia liitetietoja, vaan liitetiedoissa vaaditut asiat on esitetty muualla osavuositarkastuksessa.

Laskentaperiaatteista kerrottiin osavuositarkastuksissa selkeästi ja usein viitattiin aikaisemmin julkistettuun tilinpäätöstiedotteeseen tai muuhun julkiseen asiakirjaan, josta oli mahdollista saada lisätietoja IFRS-raportointiin siirtymisen vaikutuksista. Näin ollen tiedot siirtymisen vaikutuksista ovat standardin IFRS 1 vaatimusten mukaiset. Mielenkiintoinen huomio liittyi Stora Enson osavuositarkastukseen, josta

puuttuu maininta IFRS-laadintaperiaatteiden noudattamisesta, standardien mukaan osavuositarkastus noudattaa IFRS-standardeja kun kaikkia voimassa olevia standardeja ja SIC/IFRIC tulkintoja on noudatettu ja siitä on annettu tieto. Näin ollen osavuositarkastus ei ole IFRS-standardien mukainen. Huhtamäki tiedottaa laskentaperiaatteiden muutoksista, toisin sanoen muuttuneista IFRS-standardeista. Jokaisen tilinpäätöksen ja osavuositarkastuksen kohdalta arvioidaan erikseen ovatko ne IFRS-standardien mukaisia ja jos näin on, on siitä aina annettava tieto. (IFRS-standardit, s. 1375 -1379)

Yksikään tarkastelluista osavuositarkastuksista ei sisältänyt selvitystä toiminnan kausiluontoisuudesta tai jaksottaisuudesta myöskään muutoksia aikaisempien tilikausien lukujen arviointiin ei havaittu. Kaikki kuitenkin antavat vertailuluvut myös edellisen vuoden ajalta, sillä niitä vaaditaan Suomen lainsäädännön nojalla. Luonteeltaan kaikki tarkastellut yritykset ovat teollisuusyrityksiä, joiden toiminta painottuu tasaisesti jokaiselle vuosineljännekselle. Osavuositarkastuksissa kerrottiin ensimmäisen vuosineljänneksen toteutuneista tilauksista ja suhteesta edellisvuoteen. Koska suurin osa tutkituista osavuositarkastuksista on yrityksen ensimmäinen IFRS:n mukaan laadittu, ei aikaisempien tilikausien lukuihin kohdistu muospaineita virheellisten arvioiden vuoksi. Muutoksia lukujen arviointiin voitaisiin ehkä löytää tarkastelemalla seuraavien vuosineljänneksien osavuositarkastuksia myös muiden kuin yhden yrityksen osalta, mutta tätä ei nähty tarpeellisena tämän tutkimuksen puitteissa.

Standardi IAS 34 vaatii osavuositarkastuksissa arvopapereiden liikkeeseenlaskujen sekä takaisinmaksujen ja takaisinmaksujen esittämisen. Kaikissa osavuositarkastuksissa kerrotaan vähintäänkin osavuosiajanjakson toteutuneiden tai ajanjaksolla hyväksytyjen omien osakkeiden takaisinmaksuista. Osakkeiden osinkojen ilmoituksissa sen sijaan on puutteita, standardi edellyttää osinkojen ilmoittamista kantaosakkeille ja muille erikseen, mutta yksikään tarkastelluista

yrittäjistä ei erittele osinkoja kantaosakkeille. Yksi selitys luvun puuttumiselle voi olla se, ettei yrityksillä ole erityisiä kantaosakkeita, vaan kaikilla osakkeilla on yhtäläinen äänivalta yhtiökokouksessa.

Maksettujen osinkojen yhteismäärät löytyvät sekä oman pääoman muutoslaskelmista että yritysten kassavirtalaskelmista. Stora Enson ja Amerin osavuosikatsauksista on lisäksi löydettävissä osingot osaketta kohden, Amer ilmoittaa luvun yhtiökokouksen tiedoissaan ja Stora Enso oman pääoman muutoslaskelmassaan.

Yrityksissä on hyvin huomioitu segmenttiraportoinnin vaatimukset, kaikista osavuosikatsauksista löytyvät segmenttien tuotot ja tulokset. Myös sanalliset jakson päättymisen jälkeiset tapahtumat löytyvät kaikista tarkastelluista osavuosikatsauksista. Myös muutoksista yritysraakenteissa tiedotetaan selkeästi vaikka IFRS 3 standardia on pidetty yhtenä haastavimmista kohdista yrityksen siirtyessä IFRS-raportointiin. Kyseisillä yrityksillä ei kuitenkaan ole kyseisillä jaksolla suuria hankintoja, jotka olisivat laajentaneet liitetietovaatimuksia. Yritysraakenteen muutosten vaikutus näkyy IFRS-raportoinnissa lisääntyvinä liitetietoina hankkijaosapuolen raportoinnissa, mutta kyseisten yritysten rakennemuutokset ovat liittyneet kannattamattomista tai ydinosaamiseen liittymättömistä toiminnoista luopumisiin.

Osavuosikatsauksen liitetietovaatimusten lisäksi ensimmäistä kertaa IFRS-raportointiin siirtyvät yritykset julkaisevat osavuosikatsauksessaan voiton ja omanpääoman täsmäytyslaskelmat sekä tiedot olemassa olevista vastuista ja johdannaissopimuksista. Täsmäytyslaskelmat tulee esittää siirtymästandardi IFRS 1 vaatimusten mukaisesti. Vastuista ja johdannaissopimuksista esitettävät tiedot liittyvät rahoitusinstrumentteja koskeviin standardeihin IAS 32 ja IAS 39 sekä suomalaiseen lainsäädäntöön.

IAS 34:n antamista liitetietoesimerkeistä vain UPM julkistaa tiedot lähipiirin kanssa käydyistä liiketoimista. Kaikki lähipiiritapahtumat koskevat liiketoimia osakkuusyritysten kanssa. Lähipiiriä koskevat tiedot on määritelty standardissa IAS 24. Lähipiirisuhteet ovat normaaleja liiketoiminnassa ja niiden avulla yritys pystyy vaikuttamaan kyseisen kohteen talouteen ja toimintaan, käyttämällä hyväkseen määräysvaltaansa tai muunlaista vaikutusvaltaa. Lähipiirisuhteet voivat vaikuttaa voittoon tai tappioon ja niiden avulla toteutetaan sellaisia liiketoimia, joita lähipiirisuhteen ulkopuolisten kanssa ei toteutettaisi. Toisaalta pelkkä lähipiirisuhteen voimassa olo voi vaikuttaa yhteisön liiketoimiin osapuoltensa kanssa, esimerkiksi yhteisön on hankkinut sellainen emoyritys, jonka toinen tytäryritys toimii samalla alalla entisen liikekumppanin kanssa. Mm. edellä luetelluista syistä johtuen on lähipiirin tuntemus tilinpäätöksen käyttäjälle tarpeellista muodostettaessa arvioita yhteisön taloudellisesta tilasta ja toiminnasta. (IFRS-standardit 2004, s. 1088-1089)

Käyttöomaisuuden muutoslaskelmat sen sijaan löytyvät selvästi UPM:n ja Stora Enson katsauksista, Stora Enso on yhdistänyt samaan laskelmaan myös konserniyhtiöiden hankinnat. Amer ja Huhtamäki ilmoittavat investointien nettokassavirrat vain konsernin kassavirtalaskelmassa, jossa Huhtamäki mainitsee erikseen investoinnit käyttöomaisuuteen. Kassavirtalaskelmassa UPM ja Stora Enso erittelevät myös käyttöomaisuuteen kohdistuvat erät. Stora Enso julkistaa vielä lisäksi tulevaisuuteen suuntautuvat investointisitoumukset.

Standardin IAS 34 vaatimat liitetiedot ovat löydettävissä tarkastelluista osavuosikatsauksista. Tietojen löytäminen vaati kuitenkin tarkkaa perehtymistä osavuosikatsauksiin, sillä ne eivät ole löydettävissä yhteisen osavuosikatsauksen liitetiedot nimikkeen alta. Vain Koneen osavuosikatsauksessa on liitetietoja, kyseiset liitetiedot koskevat

vastuusitoumuksia ja johdannaisinstrumentteja, joita ei määrätä liitetiedoiksi IAS 34 standardin nojalla.

Huomattavaa osavuositarkastuksissa on, että IFRS-osavuositarkastuksessa annetaan tietoja standardin IAS 34 ulkopuolelta. Vuoden 2004 alussa voimaan tullessa siirtymästandardissa IFRS 1 todetaan, että ensimmäisen IFRS-osavuositarkastuksen tulee antaa käyttäjälle tarpeeksi tietoja, jotta se olisi hyödyllinen. Standardin IAS 34 tarkoituksena on vain antaa ohjeet osavuositarkastuksen tekoon, silloin kun osavuositarkastuksella päivitetään yrityksen edellistä tilinpäätöstä. Hyödyllistä olisikin jos ensimmäinen osavuositarkastus tehtäisiin täydellisenä IFRS-tilinpäätöksenä, jolloin ensimmäisen IFRS-tilikauden muut osavuositarkastukset voitaisiin tehdä noudattaen standardia IAS 34. Nykyisellään yritys saa halutessaan julkistaa osavuositarkastuksessaan myös kokonaisen tilinpäätöksen, jolloin sen tulee noudattaa kaikkia IFRS-standardeja. Ongelmana ajattelussa ovat kuitenkin yritysten rajalliset resurssit, ei ole tarkoituksenmukaista, että taloudellisen raportoinnin tuottamisesta aiheutuvat kustannukset eivät vastaa käyttäjien tarpeiden tyydyttämistä.

Yrityksessä esille tuleva ongelma on liitetietojen laajuus. Jos tukeudutaan tiukasti standardiin IAS 34, on liitetietojen määrä suppeampi kuin silloin, jos halutaan antaa käyttäjille enemmän tietoa yrityksen toiminnasta ja luonteesta. Noudattamalla standardia IAS 34 yritys voi jättää asioita kertomatta, jotka on kuitenkin kerrottava tilikauden päättyessä kokonaisessa IFRS-tilinpäätöksessä. Sijoittajille yllätyksenä tulevat asiat eivät varmasti paranna yrityksestä saatavaa kuvaa, ja näkyvät yrityksen osakkeen arvostuksessa. Esimerkiksi rahoitusinstrumentteja koskevia liitetietovaatimuksia ei ole esitetty standardissa IAS 34. Vuoden 2005 alusta voimaantulleessa standardissa IAS 32 vaaditaan liitetietoja esimerkiksi yrityksen riskienhallinnasta ja suojaussuhteista. Aika näyttää muutetaanko standardia IAS 34 vielä vaatimaan kyseisiä tietoja myös

osavuositarkastuksissa tai kertovatko yritykset riskeistään itse myöhemmin julkistettavissa osavuositarkastuksissa.

IFRS-raportointiin siirtymässä oleva yritys voi tarkastella jo julkistettuja osavuositarkastuksia saadakseen apua oman osavuositarkastuksensa rakenteen ja esimerkiksi liitetietojen laajuuden suunnittelussa. Case-yritys Larox:n kannalta mielenkiintoista olisi nähdä kuinka IFRS 3 standardin vaatimat liiketoimintojen yhdistymistä koskevat liitetiedot on esitetty jo julkistetuissa osavuositarkastuksissa. Kuitenkaan tutkimuksessa tarkastelluissa osavuositarkastuksissa ei hankintoja tai liiketoimintojen yhdistämisä ole suoritettu. Kaikki tarkastellut yritykset ovat niin henkilöstömäärältään kuin liikevaihdoltaankin moninkertaisia verrattuna case-yritykseen. Pienet ja keskisuuret yritykset eivät vielä vuonna 2003 siirtyneet vapaaehtoisesti IFRS-raportointiin. Suuret kansainväliset yritykset näkivät IFRS-raportoinnin hyödyllisemmäksi ja pystyivät tuottamaan tietoa nopeammin ja tarkemmin suurempien resurssiensa avulla.

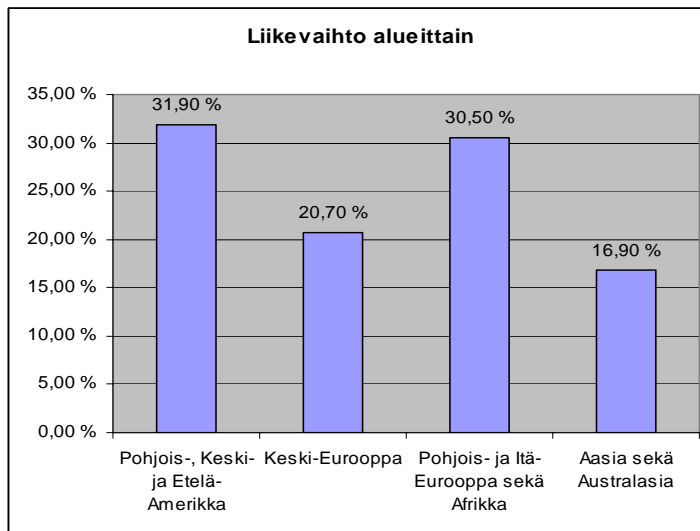
4 CASE: LAROX

Tutkimuksen case-yrityksenä on vuonna 1977 perustettu Larox. Larox on suomalainen pörssiyritys, jonka kotipaikkana toimi Lappeenranta. Yritys kehittää ja valmistaa painesuodatinratkaisuja kaivos- ja metallurgisen teollisuuden sekä kemianteollisuuden tarpeisiin. Larox konsernissa työskentelee keskimäärin noin 430 henkilöä, joista emoyhtiön palveluksessa noin 210 henkilöä. Toiminta on keskittynyt vientimarkkinoille, jo pitkään yli 90 prosenttia konsernin liikevaihdosta on tullut ulkomailta. (Larox 2005, Larox 2003)

4.1 Taustaa yrityksestä

Larox konserniin kuuluvat tytäryhtiöt Alankomaissa, Etelä-Afrikassa, Puolassa, Saksassa, Yhdysvalloissa, Australiassa, Chilessä sekä Meksikossa. Konserniliikevaihto vuonna 2004 oli 97,1 miljoonaa euroa, jossa kasvua edellisvuoteen oli noin 40 000 miljoonaa euroa. Tilikauden tulos vuonna 2004 oli 1 893 tuhatta euroa, kun se edellisvuonna oli 1 646 tuhatta euroa. Tuloksessa on suuri määrä kertaluontoisia eriä, jotka liittyvät ostetun Outokummun suodatintoiminnan integraatioon sekä keväällä toteutettuun osakeantiin. Kuviossa 5 on esitetty vuoden 2005 ensimmäisen osavuosisijakson liikevaihdon jakauma alueittain. Yrityksen omavaraisuusaste oli 30,8 prosenttia, kun se edellisvuonna oli 28,3 prosenttia. (Larox 2004)

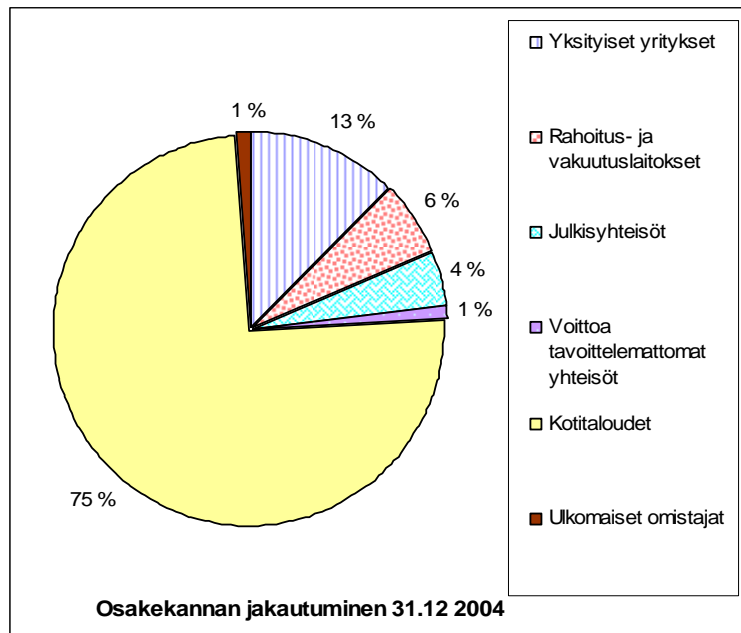
Kuvio 5. Liikevaihdon maantieteellinen jakauma

Larox:n alana on neste- ja kiintoaineen erotus ja toiminta-ajatuksena tuottaa lisäarvoa sidosryhmille tehostamalla asiakkaiden prosessien kilpailukykyä. Larox:n tuotevalikoimaan kuuluvat automaattiset paine- ja kiillotussuodattimet, kammiosuodattimet, imunauhasuodattimet, keraamiset kiekkosuodattimet ja kirkastussuodattimet. Larox:n asiakkaat ovat esimerkiksi kaivos- ja metalliteollisuutta edustavia yrityksiä, joiden tuotannossa käsitellään lietettä. Esimerkiksi painesuodatinta tarvitaan kun liete täytyy erottaa jatkokäsittelyä varten kuiva-aineeksi ja nesteeksi. Kiillotussuodattimet taas puhdistavat suuria nestevirtoja esimerkiksi lääketeollisuudessa. (Larox 2004, Pörssisäätiö 2003)

4.2 Yrityksen sijoittajaviestintä

Larox Oyj:llä on liikkeellä kaksi erilaista osakesarjaa A ja B. Tällä hetkellä Larox:n B osaketta noteerataan Helsingin Arvopaperipörssin I-listalla. Tavoitteena on päästä noteeratuksi Helsingin Arvopaperipörssin päälistalle, jolloin vähintään pörssierän omistavia osakkeenomistajia täytyy olla vähintään 500. Maaliskuun lopussa 2004 osakkeenomistajia oli 523, joista pörssierä oli hallussaan 451:lla osakkeenomistajalla. Enemmistä

osakkeista on perustajaperheen hallussa. Lisäksi muutaman prosentin osakkeista omistavat Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen, Nordea Pankki Suomi Oyj sekä Outokumpu Oyj. Vuoden 2004 lopussa ulkomaalaisia osakkeenomistajia oli yhteensä 14. (Larox 2004 & 2005b) Kuviossa 6 on nähtävissä osakekannan jakautuminen yrityksen omistajille. Suurin osa osakkeista oli 31.12.2004 kotitalouksien hallussa.

Kuvio 6. Osakekannan jakautuminen 31.12. 2004

Yritys hoitaa sijoittajaviestintäänsä internetsivujensa ja talousraporttinsa avulla. Näin ollen yrityksen sijoittajaviestintä on pääasiassa pörssitiedottamisen varassa. Varsinaisia sijoittajatapahtumia järjestetään yhtiökokouksen ja osavuosikatsauksien sekä merkittävien uutisointien yhteydessä. Lisäksi yritys pyrkii osallistumaan erilaisiin yleisiin esimerkiksi arvopaperilehden ja pörssisäätiön järjestämiin sijoittajailtoihin. Yrityksessä ei ole erillistä sijoittajasuhdetoimintoa, vaan siitä vastaa hallituksen puheenjohtaja. Viestintäjohtaja ja talusjohtaja vastaavat oman alueensa sijoittajaviestinnästä. Myös muut konsernin johtoryhmän jäsenet vastaavat

sijoittajaviestinnästä vastuualueillaan. Tytäryhtiöiden viestinnästä vastaavat yhtiöiden toimitusjohtajat tai aluejohtajat. (Häkämies 2004, Larox 2004) Erityisesti tavoite päälistalle pyrkimisestä tuo mukanaan lisää osakkeen omistajia ja näiden tietotarpeiden havainnointia.

Yrityksen toiminnan luonne ja koko vaikuttavat merkittävästi yrityksen talousviestinnän kohderyhmiin sekä yrityksen tapaan hoitaa sijoittajaviestintäänsä. Larox Oyj on listautunut I-listalle eivätkä analyytikot seuraa yrityksen kehitystä laajemmassa mittakaavassa. Tiedotusvälineissä yritys noteerataan paikallisella tasolla sekä alansa julkaisuissa, mutta yrityksen tunnettavuus suurelle yleisölle sekä suurimmalle osalle piensijoittajista on vähäinen. Näin ollen tärkeimmäksi sijoittajaviestinnän kohderyhmäksi osakkeita omistavien sijoittajien lisäksi jäävät henkilöstö, asiakkaat ja liikekumppanit, viranomaiset ja markkinapaikka, eli Helsingin Arvopaperipörssi.

Larox:ssa kuten monissa muissakin Helsingin Pörssissä noteeratuissa yrityksissä valtaa käyttää yksi perhe. Valta on perheellä, mutta uutta omistusta tulee pörssistä portfoliosijoituksen perusteella. Perheen edustajat istuvat hallituksessa ja heillä on parempi tieto yrityksen tilasta kuin muilla omistajilla. Larox:n hallituksessa istuu tällä hetkellä kaksi perustajaperheen edustajaa ja kolme ulkopuolista jäsentä. Kuitenkin lainsäädäntö edellyttää että kaikki markkinaosapuolet saavat yrityksestä samanlaisen informaation. Tästä syystä perhe voi käydä osakkeillaan kauppaa vain aika ajoin. (Hirvonen et al. 2003, s. 33)

Kariolan kuvaamista sijoittajatoiminnon vaiheista yritys on hiljalleen siirtymässä kolmanteen vaiheeseen eli järkeistämiseen. Yritys on listautunut pörssiin jo 1980-luvulla ja on kehittänyt itselleen sopivat menetelmät kertoa tuloksestaan ja toiminnastaan sijoittajille sekä muille sidosryhmille. Yrityksessä mietitäänkin kuinka sijoittajasuhdetoimintoa

uudelleen organisoitaisiin ja vastuita kohdistettaisiin oikeille henkilöille. (Häkämies 2004)

Larox on luonut konsernille sidosryhmäviestinnän periaatteet, joiden tehtävänä on edistää liiketoimintaa välittämällä sidosryhmille oikeaa ja ajantasaista tietoa konsernin tavoitteista ja toiminnoista. Tiedottamisen yleisiä periaatteita ovat avoimuus ja totuudenmukaisuus. Yritys ei kommentoi yrityksen toiminnan kannalta luottamuksellisia tai keskeneräisiä asioita, eikä kilpailijoiden asioita. (Larox 2004)

Vaikka yrityksen sijoittajapolitiikka olisikin avointa ja läpinäkyvää, haluavat sijoittaja joskus enemmän. Sijoittajat uskovat analyytikoihin ja haluavat analyytikkojen selvittävän, miten yhtiöllä oikeasti menee ja millaisia yhtiöiden tiedot ovat suhteessa kilpailijoiden tietoihin. Yhtiön tulevaisuuden ennustamisessa analyytikot voivat olla rohkeampia ja spekulatiivisempia kuin yritys itse. (Hirvonen et al. 2003, s. 57) Yrityksen tulee viestinnässään korostaa avointa linjaa ja myös pyrkiä noudattamaan sitä. Hienotkin periaatteet ovat turhia jos julkisuudessa syntyy spekulatioita yrityksen motiiveista tai linjasta.

4.3 Siirtyminen IFRS-raportointiin

Yritys siirtyi noudattamaan IFRS-laskentaperiaatteita 1.1.2004 alkaen. Aikaisemmin noudatettiin kansallisia laskentaperiaatteita (FAS, Finnish Accounting Standards). Siirtymistä on valmisteltu yrityksessä vuodesta 2003, pääosin vastuu on ollut tuolloin muodostetulla IFRS-projektiryhmällä. Pörssitiedotteessa 8.4.2005 julkistettiin siirtymisen vaikutukset sekä IFRS:n mukaiset vertailutiedot vuoden 2004 tilinpäätöksen tuloslaskelmasta ja taseesta sekä vuoden 2004 osavuositarkastusten tuloslaskelmista ja taseista. Myös oleellimmat laskentaperiaatteiden muutokset esitetään tiedotteessa.

IFRS-raportointiin siirtyminen heikentää tiedotteen mukaan tilikauden 2004 liikevoittoa 1,0 miljoonaa euroa ja tilikauden voittoa 0,1 miljoonaa euroa. Myös omavaraisuusaste heikkenee 1,6 prosenttiyksikköä.

Seuraavassa taulukossa on esitetty IFRS:n siirtymisen vaikutukset eräisiin konsernin tunnuslukuihin. IFRS-raportoinnin vaikutus ei ole suuri, mutta se vaikuttaa heikentävästi kaikkiin lukuihin. Tammikuussa 2004 ostettu Outokummun suodatinliiketoiminta sitä vastoin vaikuttaa lukuihin merkittävästi, mutta valitettavasti se ei näy kasvattaneen konsernin tilauskanta.

	FAS	IFRS	FAS	IFRS
	1.1.2004		31.12.2004	
Konsernin tilauskanta, 1000 €	13 800	11 920	13 594	12 425
Oma pääoma/osake, €	1,90	1,80	2,41	2,28
Omavaraisuusaste	28,3	26,3	30,8	29,2
Oma pääoma, 1000 €	15 016	14 233	22 358	21 128
Taseen loppusumma, 1000 €	56 761	57 446	72 724	72 578

Taulukko 2. Vaikutukset tunnuslukuihin (Larox 2005a)

Tiedote sisältää IFRS 1 standardin vaatimat oman pääoman ja tuloksen täsmäytyslaskelmat. Suomalaisen tilinpäätöskäytännön ja IFRS:n väliset oman pääoman täsmäytyslaskelmat löytyvät IFRS:n siirtymispäivältä 1.1.2004 sekä jokaisen vuoden 2004 osavuositilauksen lopusta. Tuloksen täsmäytyslaskelmat löytyvät siirtymäpäivän lisäksi tilikauden alusta jokaisen osavuositilauksen loppuun.

Standardin IFRS 1 sallimista helpotuksista yrityksessä on käytetty yritysten yhteenliittymä-, työsuhde-etuus- ja kertyneet muuntoerot helpotuksia. Yritysten yhteenliittymien osalta yrityksessä ei yhdistetä takautuvasti ennen siirtymähetkeä hankittua tytäryhtiö Larox UK:ta tilinpäätöksen lukuihin. Työsuhde-etuus helpotusten osalta on TEL-vakuutusten osalta työkyvyttömyysohjelmaa laskettu vastuu kirjattu avaavan IFRS-taseen

velaksi. Lisäksi kaikkien ulkomaalaisten yksiköiden kertyneet muuntoerot odotetaan nollassa.

Tiedotteessa kerrotaan myös tietoja yrityksen segmenttiraportoinnista. Yrityksen liiketoiminta-alueet ovat projektiliiketoiminta ja jälkimarkkinointi. Kyseiset alueet on yhdistetty yhdeksi raportoitavaksi segmentiksi. Alueilla on olennaisilta osin samanlaiset taloudelliset ominaispiirteet, teknologia, tuotantoprosessit, asiakkaat, jakelu- ja markkinointistrategia, valvontaympäristö ja jaetut resurssit. Yrityksen toissijaiset maantieteelliset segmentit ovat

1. Pohjois- ja Etelä-Amerikka
2. Länsi-Eurooppa, Pohjois-Afrikka, Lähi-itä
3. Skandinaavia, Suomi, CIS-maat, Itä-Eurooppa, Etelä-Afrikka
4. Aasia, Australasia (Larox2005a)

Rahoitusinstrumentteja koskevia IAS 32 ja IAS 39 standardeja yrityksessä sovelletaan 1.1.2005 alkaen. Käyttöönoton vaikutuksista kerrotaan lähemmin osavuositarkastuksessa.

IFRS-tiedotteessa kerrotaan oleellisimmista IFRS:n vaikutuksista. IFRS-raportointiin siirtyminen vaikuttaa Larox:n kohdalla myynnin tuloutukseen, yritysten yhteenliittymiin, työsuhde-etuuksiin, vuokrasopimukseen, vaihtomaisuuteen, aineellisiin ja aineettomiin käyttöomaisuushyödykkeisiin, osakeantiin liittyviin kuluihin ja laskennallisiin verovelkoihin ja -saamisiin.

Esimerkiksi myynnin tuloutukseen IFRS vaikuttaa niin, että tuotteet tuloutetaan valmistusasteen perusteella eikä FAS:n tavoin luovutuksen yhteydessä. Vuonna 2004 hankittu Outokummun suodatinliiketoiminta yhdistetään standardin IFRS 3 mukaisesti vuoden 2004 vertailutietoihin.

4.4 Yrityksen osavuositarkastus tammi-maaliskuu 2005

Yrityksen ensimmäinen IFRS-standardien mukainen osavuositarkastus julkistettiin 29.4.2005. Osavuositarkastus käsittää Larox konsernin tiedot ajanjaksolta 1.1.2005- 31.3.2005. Konsernin osavuositarkastus julkistettiin sekä suomen että englannin kielellä ja se on saatavissa yrityksen kotisivuilta tai pyynnöstä yrityksestä.

Yrityksen osavuositarkastus sisältää standardin IAS 34 vaatiman vähimmäisisällön. Osavuositarkastuksesta löytyvät lyhennetyt tase, tuloslaskelma ja rahavirtalaskelma sekä oman pääoman muutoslaskelmat vuoden 2005 ensimmäiseltä neljännekseltä että samalta ajanjaksolta vuodelta 2004. Osavuoden laimentamaton ja laimennettu osakekohtainen tulos löytyvät osana tuloslaskelmaa.

Yritys ei osavuositarkastuksessaan julkista erillisiä liitetietoja, vaan standardin IAS 34 vaatimat tiedot löytyvät osavuositarkastuksesta seuraavasti.

1) tieto laskentaperiaatteiden käytöstä

Laskentaperiaatteista kerrotaan selkeästi, osavuositarkastuksessa noudatetaan kansainvälisiä IFRS-standardeja. IFRS-standardeihin siirtymisen vaikutuksista ja muutoksista osavuositarkastuksessa esitettyihin lukuihin kerrotaan aikaisemmin julkistetussa tiedotteessa.

2) selostus toiminnan kausiluotoisuudesta tai jaksottaisuudesta

Toteutuneen osavuositarkastuksen toiminta ei ole kausiluotoista tai jaksottaista. Kuitenkin yrityksen tulee antaa vertailutietoina tiedot edellisestä vuodelta suomalaisen lainsäädännön mukaisesti, vaikka sitä ei vaadita standardissa IAS 34.

- 3) *poikkeuksellisten erien luonne ja määrä*
- 4) *muutokset, joita on tapahtunut tilikauden aikaisemmilla osavuosisjaksoilla esitettyjen lukujen arvioinneissa*

Vuoden 2005 ensimmäinen neljännes ei pidä sisällään olennaisia poikkeuksellisia eriä. IFRS-tiedotteen jälkeen on tehty oikaisuja laskennallisten verojen vaikutuksista tilinpäätöksen 2004 IFRS-laskentaperiaatteiden mukaisiin lukuihin. Oikaisuja ei kuvailla tiedotteessa tarkemmin.

- 5) *vieraan ja oman pääoman ehtoisten arvopapereidenliikkeeseenlaskut, takaisin Hankinnat ja takaisinmaksut*

Yritys kertoo osavuosikatsauksensa aikana käynnissä olevasta osakepääoman korotuksesta. Yrityksen hallituksen 17.2.2005 hyväksymä 2400 B-osakkeen merkintä rekisteröitiin kaupparekisteriin 9.3.2005. Uusmerkinnästä päätettiin yhtiökokouksessa 17.3.2004. Osakepääomaa päätettiin korottaa uusmerkinnällä vähintään 60 000 eurolla ja korkeintaan 126 000 eurolla tarjoamalla vähintään 100 ja enintään 210 000 yhtiön B-osaketta, vasta-arvoltaan 0,60 euroa, ylimmän johdon merkittäväksi. Merkintäaika alkoi 1.5. 2004 ja päättyi 16.12.2005.

- 6) *maksetut osingot*

Maksetut osingot osaketta kohden esitetään osavuosikatsauksen selostusosassa yhtiökokouksen tiedoissa ja yhteismäärä on löydettävissä yrityksen rahavirtalaskelmassa. Koska kantaosakkeille ja muille osakkeille maksetaan sama osinko, ei lukuja erotella.

- 7) *segmentin tuotot ja tulos, ensisijaisesta segmentistä*

Yritys raportoi liiketoimintansa yhtenä segmenttinä. Sekä selitys yhdelle segmentille että maantieteelliset segmentit sisältyvät aikaisemmin julkistettuun IFRS-tiedotteeseen.

8) osavuositilivuoden päättymisen jälkeisen olennaiset tapahtumat, jos niitä ei ole otettu huomioon osavuositilivuoden tilinpäätöslaskelmissä

Yrityksen osavuositilivuoden aikana ei tule esille osavuositilivuoden jälkeisiä olennaisia tapahtumia. Niitä ei siis ole tiedossa.

9) rakenteessa tapahtuneiden muutosten vaikutus mm. liiketoimintojen yhdistämiset (IFRS 3), tytäryritysten ja pitkäaikaisten sijoitusten hankinnat ja niistä luopumiset, uudelleen järjestelyt ja lopetettavat toiminnot

Osavuositilivuoden aikana ei ole tapahtunut rakenteellisia muutoksia. Vuonna 2004 toteutunut suodatinliiketoimintakauppa on mukana vuoden 2004 vertailutiedoissa. Kaupalla Larox osti Outokummun suodatinliiketoiminnan, jonka vuotuinen liikevaihto on 40 miljoonaa euroa ja sillä on palveluksessaan 170 henkilöä seitsemässä maassa. Samalla Hollantiin perustettiin uusi tytäryhtiö Pannevis BV. Liiketoiminnan kokonaiskaupan hinta oli 31 miljoonaa euroa. (Larox 2005b) IFRS-tiedotteen mukaan kauppa on oikaistu standardin IFRS 3 mukaan vuoden 2004 vertailutietoihin, mutta siitä ei ole annettu tarkempia liitetietoja.

10) ehdollisten velkojen ja varojen muutokset edellisen tilinpäätöspäivän jälkeen

Yrityksellä ei ole ehdollisia velkoja tai varoja, jolloin niiden muutoksia ei myöskään tarvitse ilmoittaa.

Larox-konsernin keskeisimmiksi tunnusluvuiksi on osavuositarkastuksessa esitetty konsernin tilauskanta, investoinnit, oma pääoma/osake, omavaraisuus, osakkeenkurssi raportointikauden lopussa, osakekannan markkina-arvo raportointikauden lopussa sekä keskimääräinen henkilöstö. Vuosineljännesitaisistä tunnusluvuista yritys esittää osavuositarkastuksessaan liikevaihdon, liikevoiton, nettorahoituskulut, tuloksen ennen veroja, osavuositarkastuksen tuloksen, uudet tilaukset sekä tilauskannan. Tunnusluvut on annettu kyseisen osavuositarkastuksen lisäksi kaikilta edellisen vuoden neljänneksiltä.

Yrityksen osavuositarkastuksessa ei ole johdon näkemyksiä tai esimerkiksi toimitusjohtajan sanoja. Liiketoiminnan kehittämisestä kerrotaan sanallisesti muutamalla lauseella, samoin mainitaan osavuositarkastuksella käynnissä olleiden YT-neuvotteluiden päättyminen. YT-neuvotteluiden syynä olivat alkuvuonna käytössä olleet tilausennusteet sekä vuoden vaihteen alhainen tilauskanta. Henkilöstön lomautukset kuitenkin vältettiin toteuttamalla kesäloma- ja muita työaikajärjestelyjä. Loppuvuoden näkymien arvioidaan parantuvan ja liikevaihdon ja tuloksen kertyvän selkeästi vuoden jälkimmäiselle puoliskolle.

Lopuksi osavuositarkastuksessa annetaan vuoden 2005 taloudellisen informaation julkistamisajankohdat sekä toimitusjohtajan yhteystiedot. Osavuositarkastuksessa annetaan tieto IFRS-laskentaperiaatteisiin siirtymisestä ja ilmoitetaan lukujen olevan 8.4.2005 julkaistun tiedotteen kaltaisia.

4.5 Osavuositarkastus sijoittajille

Sijoittajat haluavat saada oikeaa ja totuudenmukaista tietoa yritysten taloudellisesta tilasta ja toiminnasta. Tärkeinä asioina sijoittajat pitävät tutkimusten mukaan mm. johdon kyvykkyyttä, tuloksen laatua, yrityksen strategiaa, raportoinnin laadukkuutta, toimialanäkymiä ja tasetta.

Osavuositarkastusta tehdessä olisi helppo huomioida sijoittaja, kun tiedetään mikä sijoittajia kiinnostaa. Asiaan paneutumalla voitaisiin jopa kysyä asiaa omilta osakkeenomistajilta tai potentiaalisilta sijoittajilta. IFRS liitetiedot tuovat sijoittajille enemmän ja tarkempaa tietoa, mutta ovatko neekään sijoittajien toiveiden mukaisia.

Järvinen (2004) mainitsee tutkimuksessaan osavuositarkastusten ongelmakohdiksi näkökohtien perustelujen puuttumisen. Esimerkiksi tulevaisuuden näkymien ja kannattavuuskehityksen riskien arvioinnissa on Järvisen mukaan puutteita. Case-yrityksen kohdalla osavuositarkastuksesta on vaikea saada selkeää kuvaa yrityksen tulevaisuudesta. Lähtötulevaisuudessa tilauskannan arvioidaan paranevan, eikä yt-neuvotteluista toistaiseksi ole seurannut lomautuksia. Rahoitustarkastuksen suosituksessa kehoitetaan kertomaan myös tulevaisuudennäkymien vaikutuksia osakekohtaiseen tulokseen. Tulevaa kehitystä voidaan kuvata esimerkiksi tarkoilla lukuarvioilla, mutta toimivana ratkaisuna Järvisen (2004, s. 35) tutkimuksessa pidettiin kannattavuuteen vaikuttavien tekijöiden esittämistä ja viimeaikaisen kehityksen arviointia. Tarkat numerotiedot voivat pahimmassa tapauksessa johtaa tulosvaroitukseen pienimmästäkin negatiivisesta muutoksesta.

Yrityksen osavuositarkastuksessa on joitakin sijoittajan kannalta hankalia epäselvyyksiä kuten esimerkiksi yrityksen maantieteelliset alueet. Tiedotteessa annetut segmentit ja osavuositarkastuksessa annetut maantieteelliset alueet poikkeavat hieman toisistaan (kuvio 1 sekä maantieteelliset segmentit s. 69). Maantieteelliset segmentit ovat vasta toissijainen raportointimuoto, mutta sijoittajaa ajatellen alueiden yhdenmukainen esittäminen helpottaa yritykseen tutustumista ja sen arviointia.

Rahoitusinstrumenttistandardit IAS 32 ja 39 tuovat tilinpäätöksen liitetietoihin arviot toimintaan liittyvistä riskeistä. Järvisen tutkimuksessa riskit nähtiin osa-alueena, joka on heikosti raportoitu osavuosikatsauksissa. Riskit eivät kuitenkaan sisälly standardiin IAS 34. Kuitenkin yrityksen liiketoimintaan kohdistuu operatiivisia ja rahoituksellisia riskejä, joista sijoittajat haluavat lisätietoja. Oleelliset riskit voidaan kuitenkin nähdä tarpeelliseksi oikean ja riittävän kuvan vaatimusten selvittämiseksi. Riskien lisäksi yritys voi analysoida tulevaisuuden näkymiään toimialanäkymien sekä vahvuksiensa avulla.

Osavuosikatsauksessa arvioidaan tilauskannan paranevan loppuvuodesta, mutta sijoittajan kannalta olisi mielenkiintoista tietää miten arvioon on päädytty. Yrityksen tavoitteena on listautua päälistalle, mutta heikko alkuvuosi ei houkuttele uusia sijoittajia sijoittamaan yritykseen. Jos sijoittaja pystyisi arvioimaan yrityksen tulevaisuuden valoisaksi, saattaisi kiinnostus yritykseen nousta. Tähän tarvitaan kuitenkin avoimempaa raportointia ja tarkempia analyysseja tulevaisuudesta ja toimialasta.

5 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä tutkimuksessa tutkittiin IFRS-osavuosikatsausta sekä sijoittajan näkökulmasta että osavuosikatsausta säätelevien normien pohjalta. Tutkimuksen taustojen ja tavoitteiden esittelyn jälkeen paneuduttiin yrityksen sijoittajaviestintään ja taloudelliseen raportointiin. Sidosryhmät ovat tärkeitä yrityksen toiminnalle ja menestymiselle. Yritysten tulisi muistaa erityisesti sijoittajat luodessaan taloudellista raportointia. Lakien ja säännösten noudattamisen lisäksi tulisi kuunnella sijoittajia ja antaa heille tärkeää tietoa yrityksestä. Sijoittajaviestinnässä tärkeää on avoimuuden ja molemminpuolisen hyödyn korostaminen.

Osavuosikatsauksilla hoidetaan osaltaan yrityksen sijoittajaviestintää. Ne takaavat sijoittajille neljännesvuosittain tiedot yrityksen tilasta. Kansainvälisten IFRS-standardien myötä myös osavuosikatsauksiin kohdistuu muutospaineita. Standardien tarkoituksena on huomioida sijoittaja taloudellisen raportoinnin käyttäjänä. Osaltaan laajoilla liitetietovaatimuksilla pyritään takaamaan sijoittajille korkealaatuista ja yhtenäistä tietoa erilaisista yrityksistä kansainvälisillä pääomamarkkinoilla.

Tutkimuksessa tarkasteltiin vaadittuja liitetietoja ja niiden esittämistapaa sekä viidessä suuressa suomalaisessa pörssiyhtiössä että pienemmässä case-yrityksessä. Suurissa yrityksissä tietoja annetaan laajemmin jo yksinkertaisesti parempien resurssien sekä tunnettavuuden seurauksena. Kaikkein eniten tietoja vaativat suuret ulkomaiset institutionaaliset sijoittajat sekä analyytikot. Case-yritystä eivät analyytikot seuraa ja ulkomaalaisten sijoittajien osuus omistajista on vähäinen. Case-yritys on kuitenkin osoittanut halunsa pyrkiä päällyställe, jolloin ainakin analyytikkojen kiinnostus yritystä kohtaan kasvaa. Tulee muistaa, että sijoittajaviestinnällä on myös vaikutusta yrityksen imagoon, sijoittajat

sijoittavat mieluummin yrityksiin, joissa kommunikoidaan sijoittajien kanssa. Sijoittaja vaatii sijoitukselleen tuottoa, mutta myös odottaa saavansa tietoa yrityksen toiminnasta rahojensa vastineeksi.

Sijoittajan näkökulmasta katsottuna standardin IAS 34 mukainen osavuositarkastus ei tuo esille kaikkia IFRS-vaikutuksia. Eniten tietoja ensimmäisestä IFRS:n mukaisesta vuosineljänneksestä saataisiin, jos edellinen tilinpäätös olisi laadittu IFRS-standardien mukaan tai kyseinen osavuositarkastus kokonaisuudessaan IFRS-tilinpäätöksenä. Yrityksille ensimmäiset IFRS-osavuositarkastukset merkitsevät pehmeämpää laskua IFRS-aikakauteen ja valmistautumista varsinaiseen koitokseen, ensimmäiseen IFRS:n mukaiseen kokonaiseen tilinpäätökseen.

Laajentuneet liitetiedot eivät vielä kuitenkaan takaa yhteneväistä informaatiota, ongelmia tuottaa mm. laajuus niin liitetiedoissa kuin tilinpäätöksessäkin. Selvää hyötyä uusista liitetietovaatimuksista voi olla useissa kansainvälisissä pörssissä noteeratuille yrityksille, mutta Larox:n kaltaisen pienen vain kotimaisessa pörssissä listatun yrityksen kohdalla herää väistämättä kysymys, vastaavatko IFRS:n mukanaan tuomat hyödyt siitä syntyneitä kustannuksia tai työtunteja. Toisaalta voidaan kyseenalaistaa IFRS-raportoinnin yhteneväisyys eri maiden tai jopa yritysten välillä. Standardit ovat jatkuvien muutosten kohteena, eikä yrityksillä ole voimavaroja muutosten seuraamiseen.

IFRS on vielä uusi asia yritysten raportoinnissa. Normistosta saatavat hyödyt eivät ole täysin selvillä yritysten vertailtavuuden ja läpinäkyvyyden arvioinnissa. IFRS-normisto lähtee sijoittajan näkökulmasta ja sijoittajan aseman turvaamisesta. IFRS:n avulla yrityksen johto ja taloushallinto joutuvat tilanteeseen, jossa täytyy opetella ajattelemaan yrityksen talousraportointia myös muunakin kuin viranomaisille suoritettavana vuotuisena vaivana. Onko yrityksissä valmiutta ottaa IFRS kokonaisuutena vastaan, se vaikuttaa muuhunkin kuin vain ulkoisen raportoinnin

vaatimuksiin. Myös sijoittajilta vaaditaan IFRS tuntemusta uusien raporttien myötä.

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli tutkia liitetietojen merkitystä sijoittajaviestinnässä. Sijoittajaviestintä on laaja ja mielenkiintoinen aihealue yrityksen toiminnassa ja siihen on kiinnitetty kasvavassa määrin huomiota niin Suomessa kuin muualla Euroopassa. Yrityksen taloudellinen raportointi osana sijoittajaviestintää elää myös muutosvaihetta IFRS-raportointien ansiosta. Meneillään olevaan muutokseen liittyy monia mielenkiintoisia aihealueita, joiden syvempi tarkastelu ei ole ollut tämän ajankohtana ja tämän tutkimuksen puitteissa mahdollista. Mielenkiintoista olisi seurata erilaisten yritysten IFRS-raportoinnin johdosta suorittamaa tiedostusta sijoittajille ja henkilöstölle sekä sijoittajien tietoja IFRS-raportoinnista ja sen seurauksista taloudellisiin raportteihin. Osavuosikatsauksien osalta on mielenkiintoista nähdä kuinka ne kehittyvät yritysten oppiessa IFRS-raportointiin ja sen vaatimuksiin. Myöhemmin perustietojen laatimien ei aiheuta yrityksissä yhtä suuria ponnistuksia kuin tällä hetkellä ja nähtäväksi jää kasvaako avoimuus kun molemmin puoleinen oppiminen lisääntyy sijoittajien ja osavuosikatsausten laatijoiden keskuudessa. Silloin saavutettaisiin se tilanne johon standardeilla pyritään, yhtäläiseen ja vertailukelpoiseen informaatioon sijoittajille sekä muille sidosryhmille.

LÄHDELUETTELO

- Anderson, Nicholas 2001. Sijoittamisen käsikirja. Edita Oyj: Helsinki
- Barker, Richard G 1998. The Market for information- evidence from finance director, analysts and fund managers. Accounting and Business Research, vol. 29, nro 1, s. 3-20
- Blachet, Jeannot 2002. Global Standards Offer Opportunity. Financial Executive, vol. 18, iss. 2, s.28
- DIRK 2005 -Deutscher Investor Relations Kreis 2005. Über uns. Viitattu 17.04.2005.<http://www.dirk.org/sw91.asp>
- Dolphin, Richard 2004. The strategic role of investor relation. Corporate Communications, vol. 9, iss. 1, s. 25-38
- Gannon, D. J & Ashwal, Alex 2004. Financial Reporting Goes Global. Journal of Accountancy, vol. 93, nro 3, s. 43-47
- Gorschelnik, Kim & Hyöty, Jussi 2004. IFRS sijoittajan näkökulmasta. FIM Pankkiiriliike Oy.
- Hirvonen, Ahti & Niskakangas, Heikki & Steiner, Maj-Lis 2003. Corporate Governance – Hyvä omistajajohtajuus ja hallitustyöskentely. WSOY: Juva
- Holland, J. B. 1998. Private disclosure and financial reporting. Accounting and Business Research, vol. 28, nro 4, s. 255-269
- Huovinen, Sakari 2004. Pörssiyhtiön tiedonantovelvollisuus, sijoittajan odotukset ja media. Suomalaisen lakimiesyhdistyksen julkaisu A-sarja N:o 248. Gummerrus Kirjapaino Oy: Jyväskylä s.425

IASB 2003. IFRS 1 Siirtymästandardi IFRS-standardien käyttöönottoon.
KHT-media: Helsinki

IFRS-Standardit 2004. IASB. KT-media Oy: Helsinki

Ikonen, Tapio & Tiihonen, Tuula & Lamber, Riikka & Markula, Eeva-Maria
2005. Yritysosotot yhdentyvässä Euroopassa. Tilintarkastus-Revision
1/2005, s. 12-17

IR-yhdistys 2005. Suomen IR-yhdistyksen säännöt. Viitattu 17.4.2005
http://www.firs.fi/fi/fi_1_3.html

Järvinen, Ari 2004. Selvitys osavuositarkastuksista 16.3.2004.
Rahoitustarkastus, Markkinavalvonta

Kallunki, Juha-Pekka & Martikainen, Minna & Niemelä, Jaakko 2002.
Ammattimainen sijoittaminen. Gummerrus Kirjapaino Oy: Jyväskylä. 2.
painos

Kariola, Raija & Niemelä, Jaakko & Angervuo, Hannu 2004. Yritys
sijoittajamarkkinoilla- sijoittajasuhdetoiminnan haasteet ja mahdollisuudet.
WSOY: Porvoo.

Karjalainen, Jarkko & Parkkonen, Jarmo 2004. Arvopaperimarkkinalaki.
Talentum: Helsinki

KHT-media 2004. IFRS – tilinpäätös – Kehittykö taloudellinen
informaation? KHT-Median koulutusmateriaali. 14.10.2004 Helsinki

KHT-yhdistys 2004. IFRS-tilinpäätösmalli. Gummerus Kirjapaino Oy:
Jyväskylä

Kirjanpitolautakunta. Yleisohje valtiovarainministeriön asetuksessa (538/2002) tarkoitetun tilinpäätöksen, tilinpäätöstiedotteen ja osavuosikatsauksen laatimisesta. 29. 10. 2002

KPMG 2003. IAS käytännön esimerkein. Edita Publishing: Helsinki

KPMG 2004. IFRSview. Kesäkuu. Viitattu 10.1 2004, <http://www.kpmg.fi/Binary.aspx?Section=1492&Item=1491>

Krisement Vera M. 1997. An approach for measuring the degree of comparability of financial accounting information. The European Accounting Review 1997, 6:3,45-485

Kuusisto, Kari 2004. Jatkuva IAS-Raportointi ja raportointi käytännöt. IAS & INVESTTOR RELATIONS- koulutus 14.12.2004 IIR- training

Laine, Seppo 2004. Miten siirtyä IFRS-tilinpäätöskäytäntöön ? Tilisanomat 3/2004, s. 27-29

Lau Hansen, Jesper 2003. The trinity of market regulation: Disclosure, insider and market manipulation. International Journal of Disclosure and Governance, vol. 1, iss. 82, s. 82-97

Leppiniemi, Jarmo 2004. Liikekirjanpito 5. WSOY:Helsinki Yritystietosarja.Täydennettävä

Leppiniemi, Jarmo 2003. IFRS Johdon käsikirja. WSOY: Helsinki

Leppiniemi, Jarmo 2002a. Pörssikurssi. WSOY/WS Bookwell:Juva

Leppiniemi, Jarmo 2002. Yritysrahoitus. WSOY: Helsinki

Leppiniemi, Jarmo 2001. Oikea ja riittävä kuva, IAS-suositusten soveltaminen Suomessa. Tilisanomat 3/2001. s. 59-63

Leppiniemi, Jarmo & Puttonen, Vesa 2002. Yrityksen rahoitus. WSOY:Helsinki

Marcus, B. W, & Wallace, S. L 1997. New Dimensions in Investor Relations: Competing for capital in the 21st Century. John Wiley & Sons: New York

Mars, Minna & Virtanen, Marjatta & Virtanen, Olli V. 2000. Sijoittajaviestintä strategisena työkaluna. Edita: Helsinki

Marston, Claire 1996. The Organization of the Investor Relations Function by Large UK Quoted Companies. Omega, vol. 24, nro 4, s. 477-488

Marston, Claire & Starker, Michelle 2001. Investor relations: A European survey, Corporate Communications, vol.6, iss. 2, s. 82-94

Metsämuuronen, Jari 2001. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Metodologia sarja osa 4. Viro

Narvanmaa Taru 2004. Yrityscase: IFRS-tilinpäätös sijoitusviestinnän näkökulmasta. IFRS- tilinpäätös- kehittykö taloudellinen informaatio. Koulutusmateriaali 14.10.2004. KHT-Median koulutus

Niemelä Jaakko 2004. IFRS-raportoinnista helpotusta sijoituspäätöksiin?. Meklari, eQpankin asiakaslehti, nro 3-4, s. 24-25

NIRI 2005 –National Investor Relations Institute. Mission and Goals. Viitattu 17.4. 2005 <http://www.niri.org/about/mission.cfm>

OMX 2004a. Arvopaperipörssin säännöt. Viitattu 21.3.2005
http://www.hex.com/files/50MxsPOKP/liite/arvopaperiporssin_saannot_-_listayhtiot_270904_final.pdf

OMX 2004b. Pörssi- ja taloustiedottaminen. Viitattu 18.4.2005.
http://www.hex.com/fi/listayhtiot/index/unnamed_4/unnamed.html.

Poikolainen, Kirsi 1996. Sijoittajaviestintä. Gummerrus Kirjapaino Oy: Jyväskylä

PriceWaterHouseCoopers 2004a. International Financial Reporting Standards – Disclosure Checklist.

PriceWaterHouseCoopers 2004b. International Financial Reporting Standards – Illustrative Corporate Consolidated Financial Statements 2004.

PriceWaterHouseCoopers 2004c. Building the European Capital Market- A Review of developments. January 2001. Viitattu 10.1.2004
http://www.pwcglobal.com/fi/fin/ifrs/pwc_becm_jan04.pdf

Pörssisäätiö 2003. Larox on suodatinalan markkinajohtaja. Viitattu 21.3.2005 <http://www.porssisaatio.fi/default.aspx?path=4;160;257&id=966>.

Rahoitustarkastus 2004. Rahoitustarkastus tiedottaa. Tiedote 6/2004. Viitattu 21.3.2005 http://www.rahoitustarkastus.fi/NR/rdonlyres/C4EFEC6C-371B-46A1-88AF-5010D4AAD7A2/0/6_04_kooste.pdf

Regi Research Strategi 2004. IR 2004 Nordic Markets – tutkimus. Optio Nro 21 9.12. 2004

Ritakallio, Timo 1997. Pätevä tiedottaminen vaikuttaa osakkeen arvoon. Kauppalehti 11. 6.1997

Roine, Sirkka-Liisa 2001. Talousviestintä. Inforviestintä Oy: Keuruu

Räty, Päivi 2005. IFRS-raportointiin siirtyminen suuri haaste pörssiyrityksille. Tilisanomat 2/2005. s. 47- 51

Räty, Päivi & Virkkunen, Virpi 2004. Kansainvälinen tilinpäätöskäytäntö - IAS raportointi. WSOY: Helsinki

Räty, Päivi & Virkkunen, Virpi 2002. Kansainvälinen tilinpäätöskäytäntö - IAS raportointi. WSOY: Helsinki

Saarnio, Antti & Puttonen, Vesa & Eronen, Anne 2000. Omistajalähtöinen johtaminen – Yritysjohdo markkinoiden ristitulessa. WSOY: Helsinki

Salin Markus 2003. Tilinpäätöksen kansainväliseen kuosiin. Arvopaperi. Nro 1, s. 30-32

Simon, S M Ho & Kar, Shun Wong 2003. Preparaes' perceptions of corporate reporting and disclosures. International Journal of Disclosure and Governance. London, vol. 1, iss. 1, s. 71-82

Suomela, Mari & Lojonen, Sinikka 2005. Osavuosisikatsaukset IFRS-raportoinnissa. Tilintarkastis-Revision. 2/2005, s. 24-27

Suvanto, Pertti 2004. Neuvotteleva virkamies Markku Jänkälä: IFRS-standardit tärkeä askel tilinpäätösten kansainvälistymisessä. Tilisanomat 3/2004, s. 12-17

Torniainen, Tiina & Riihimäki, Minna 2004. IFRS-tilinpäätökset – tietoa tilinpäätöksen käyttäjille. Tilisanomat 5/2004, s. 33- 35

Troberg, Pontus 2003. IAS ja kansainvälinen tilinpäätös. Talentum: Helsinki

Tuominen, Pekka 1995. Management of corporative investor relations. Turun kauppakorkeakoulun julkaisuja, Sarja A- 6:1995. Åbo Akademis Tryckeri: Turku

Tuominen, Pekka 1991. Yritysten avoimuuspolitiikka ja sen kehitys. Turun kauppakorkeakoulun julkaisuja, Sarja A – 1:1991. Kirjapaino Grafia Oy: Turku

Vihavainen, Eeva-Liisa 2004. Tilinpäätössijoittajaviestinnässä, IAS:n mukainen taloudellinen raportointi ja analyysi. IAS & INVESTTOR RELATIONS- koulutus 14. 12.2004 IIR- training

Yritysaineisto

Larox Oyj 2003. Vuositilinpäätös 2003

Larox Oyj 2005. Vuositilinpäätös 2004

Larox Oyj 2005a. Tiedote IFRS-raportointiin siirtymisen vaikutuksista 8.4.2005

Larox Oyj 2005b. Osavuosikatsaus 1.1. - 31.3.2005

Kokoukset

IFRS-projektiryhmä 18.2.2005

IFRS-projektiryhmä 9.3.2005

Projektiryhmä

Salopelto Sari, group controller

Nikkilä Eija, pääkirjanpitäjä

Tuuliainen Kaija, konsernikirjanpitäjä

Kallio Katri, konsernirahoituspäällikkö

Tuula Kuisma, IT-päällikkö

Jenni Sivonen, kirjanpidon assistentti

Keskustelut

Häkämies Mikko, viestintäjohtaja 21.3.2005